

Школски програм

ОШ „Петефи бригада“ Кула
за период од 2025/26. до 2028/29.

ОСНОВНА ШКОЛА «ПЕТЕФИ БРИГАДА» КУЛА

16. Дивизије 34

телефон 025-723-944

факс 025-723-375

е-мејл: ospetefibrigada@gmail.com

веб www.ospetefibrigada.edu.rs

Директор школе :

Пожар Чаба

Председник школског одбора:

Сремко Јухас Мелинда

Садржај:

1. УВОД.....	3
1.1. Полазне основе за израду школског програма	3
1.2. Сврха, циљеви и задаци програма образовања и васпитања.....	5
1.3. Назив, врста и трајање свих програма образовања и васпитања које школа остварује	7
2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА	7
2.1. План наставе и учења са стандардима постигнућа за крај I циклуса ООВ	7
2.2. План наставе и учења за II циклус са стандардима постигнућа за крај ООВ	10
2.3. Наставни план за ФОО	22
ПРИЛОГ 1: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД.....	23
ПРИЛОГ 2: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД.....	23
ПРИЛОГ 3: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД	23
ПРИЛОГ 4: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	23
ПРИЛОГ 5: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД.....	23
ПРИЛОГ 6: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД.....	23
ПРИЛОГ 7: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД	23
ПРИЛОГ 8: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСМИ РАЗРЕД	24
4. ОСТАЛИ ПРОГРАМИ КОЈЕ РЕАЛИЗУЈЕ ШКОЛА.....	24
4.1. ПРОГРАМ ДОДАТНЕ И ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ	24
4.2. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ	25
4.3. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ	28
4.4. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА.....	29
4.6. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ КОД УЧЕНИКА.....	31
4.7. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	38
4.8. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА ПОНАШАЊА ..	41
4.9. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ	41
4.10. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ	44
4.11. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ	46
4.12. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ	52
4.13. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ.....	52
4.14. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ.....	53
4.15. ПРОГРАМ ПРИЛАГОЂАВАЊА УЧЕНИКА И НАСТАВНИКА НА НОВУ СРЕДИНУ ..	59
4.16. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ.....	60
4.17. ПРОГРАМ РАДА ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА	62
4.18. ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА	65
4.19. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛЕ НА УНАПРЕЂЕЊУ ИНКЛУЗИВНЕ ПРАКСЕ.....	67
5. ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	68
6. ОПШТИ И ПОСЕБНИ СТАНДАРДИ ЗНАЊА.....	69

1. УВОД

1.1. Полазне основе за израду школског програма

- **ЗАКОН о основама система образовања и васпитања** "Службени гласник РС", бр. 88 од 29. септембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закони, 10 од 15. фебруара 2019, 6 од 24. јануара 2020, 129 од 28. децембра 2021, 92 од 27. октобра 2023.
- **ЗАКОН о основном образовању и васпитању** "Службени гласник РС", бр. 55 од 25. јуна 2013, 101 од 10. новембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закон, 10 од 15. фебруара 2019, 129 од 28. децембра 2021, 129 од 28. децембра 2021 - др. закон, 92 од 27. октобра 2023.

1.разред

ПРАВИЛНИК О ПЛАНУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА И ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 10/2017, 12/2018, 15/2018, 18/2018, 1/2019 и 2/2020)

2.разред

ПРАВИЛНИК О ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 16/2018, 3/2019 и 5/2021)

3.разред

ПРАВИЛНИК О ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 5/2019, 1/2020 и 6/2020)

4.разред

ПРАВИЛНИК О ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 11/2019 и 6/2020)

5.и 6. разред

ПРАВИЛНИК О ПЛАНУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ И ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА И ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ И ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 15/2018, 18/2018, 3/2019, 3/2020 и 6/2020)

7.разред

ПРАВИЛНИК О ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 5/2019, 1/2020, 6/2020, 8/2020 и 5/2021)

8.разред

ПРАВИЛНИК О ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 11/2019, 2/2020, 6/2020 и 5/2021)

•

ПРАВИЛНИКо стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања"Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.

- ШКОЛСКИ РАЗВОЈНИ ПЛАН
- ИЗВЕШТАЈИ О ИЗВРШЕНОМ САМОВРЕДНОВАЊУ
- ИЗВЕШТАЈИ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ГОДИШЊЕГ ПЛАНА РАДА
- ИЗВЕШТАЈИ СА ЗАВРШНОГ ИСПИТА
- ШКОЛСКЕ АНАЛИЗЕ УСПЕХА УЧЕНИКА
- ИЗВЕШТАЈИ О РАДУ СТРУЧНИХ ОРГАНА У ШКОЛИ

1.2. Сврха, циљеви и задаци програма образовања и васпитања

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА СУ:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка celovitom развоју детета, ученика и одраслог;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celoviti развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање позитивних људских вредности;

13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

1.3.Назив, врста и трајање свих програма образовања и васпитања које школа остварује

Школа остварује основно образовање и васпитање и функционално образовање одраслих на два наставна језика – српском и мађарском језику.

Назив	Врста	Трајање	Језик наставе
Основно образовање и васпитање	I циклус	4 године	српски и мађарски
	II циклус	4 године	српски и мађарски
Функционално основно образовање одраслих	I циклус	1 година (1-4 разреда)	српски и мађарски
	II циклус	1 година (5 и 6.разред)	
	III циклус	1 година (7. и 8. разред)	
Индивидуални образовни планови и програми	индивидуализација ИОП-1 ИОП-2 ИОП-3	У складу са потребама ученика и Мишљењем Интерресорне комисије	српски и мађарски
Продужени боравак	Полудневни	У складу са потребама ученика и родитеља	српски и мађарски

2.План наставе и учења

2.1. План знаставе и учења са стандардима постигнућа за крај I циклуса ООВ

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик /Мађарски ј.	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски језик као нематерњи	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36

9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
10.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1.	Верска настава - Православни катихизис - Католички вјеронаук - Грkokатоличка верска н. Грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе - Мађарски језик са ЕНК - Украински језик са ЕНК - Русински језик са ЕНК	2	72	2	72	2	72	2	72
УКУПНО: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
УКУПНО: А + Б		21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава					1	36	1	36
4.	Настава у природи	7-дана годишње		7 дана годишње		7 дана годишње		7 дана годишње	

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ	ПРВИ РАЗРЕД	ДРУГИ РАЗРЕД	ТРЕЋИ РАЗРЕД	ЧЕТВРТИ РАЗРЕД
-----------	-----------------------------------	-------------	--------------	--------------	----------------

	РАДА	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности • Мали креативци • Мали математичари • Спортска секција • Ликовна секција • Француски језик	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1 дан годишње		1 дан годишње		1 дан годишње		1 дан годишње	

СРПСКИ ЈЕЗИК

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици овладавају вештинама слушања и говорења, читања и писања. Користе ћирилично и латиничко писмо. Разумеју улогу језика као средства комуникације и учења, као део националног идентитета и културе. У комуникацији поштују саговорника и бирају речи, усвајају општеприхваћене друштвене норме. Овладавају знањем српског стандардног језика. Стварају писане и усмене текстове различитог садржаја, структуре и намене. Читају ради уживања, да би учили, да би се сналазили у свакодневном животу, неговали традицију и културу српског народа, развијали интеркултуралност. Читају естетски вредне текстове српске и светске књижевности за децу и релевантне информативне текстове у складу са узрастом и интересовањима. Проширују фонд речи и израза, као и опсег њиховог значења. Воле и чувају свој језик користећи речи и изразе српског језика у различитим комуникативним ситуацијама и дигиталном окружењу. Одговорно користе различите медије за учење српског језика, водећи рачуна о безбедности. Разумеју значај учења других језика. Пружају подршку вршњацима који уче српски језик као нематерњи. Постављају краткорочне циљеве учења, праве планове и истрајавају у њиховој реализацији и траже подршку.

МАЂАРСКИ ЈЕЗИК

МАТЕМАТИКА

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и васпитања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици усвајају основне математичке појмове, знања и вештине, стичу почетну математичку писменост и развијају основе апстрактног мишљења, што представља основу за наставак образовања. Оспособљени су да усмено и писмено комуницирају користећи математички језик. Решавају проблеме из свакодневног живота, користећи математику, индивидуално или у сарадњи са другима. Развијају истраживачки дух и креативност. Мотивисани су да уче, напредују и изграђују позитивне ставове према

математици. Развијају основе математичко-логичког резоновања. Уочавају примену математичких знања у другим областима људске делатности (екологија, здравље, култура, финансије, предузетништво...). Одговорно користе дигиталне технологије и податке за учење и решавање проблема. Користе дате податке за извођење закључака.

ПРИРОДА И ДРУШТВО

Стандарди образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Учењем предмета Природа и друштво ученици стичу знања о појавама, променама и процесима у природи и друштву, уочавају њихову повезаност и међузависност; развијају вештине и формирају ставове и вредности који им омогућавају да упознају себе и свет који их окружује и развијају способности за активан и одговоран живот. Подстиче се изградња личног, културног и националног идентитета, уз истовремено уважавање других, као и друштвеног и природног окружења; формирају се елементарни научни појмови и постепено гради основа за систем појмова из природних, друштвених и техничко-технолошких наука, чиме се стварају темељи за наставак образовања. Ученици се кроз различите врсте вођених активности, а уз уважавање њиховог претходног искуства, оспособљавају да самостално истражују и анализирају природне и друштвене појаве и процесе, чиме се подстиче њихова природна радозналост и негује жеља за сазнавањем и откривањем. Кроз истраживачки рад, ученици развијају вештине критичког мишљења и решавања проблема, самостално закључивање, креативност и иновативност. Оспособљавају се да, у процесу сазнавања, користе релевантне изворе информација, а прикупљене податке представљају на различите начине, укључујући и коришћење ИКТ-а. Ученици излажу идеје и дискутују о њима, уз поштовање и међусобно уважавање, чиме развијају сараднички дух и унапређују способност комуникације.

2.2. План наставе и учења за II циклус са стандардима постигнућа за крај ООВ

Ре д. бр ој	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српскијезик/Мађарски језик	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Српскијезик	3	108	3	108	3	108	2	68

	нематерњи								
3.	Енглескијезик	2	72	2	72	2	72	2	68
4.	Ликовнакултура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Музичкакултура	2	72	1	36	1	36	1	34
6.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
8.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
11.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
12.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
13.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
14.	Физичкои здравствено васпитање	2	72+54 ³	2	72+54 ³	3	108	3	102
УКУПНО: А		24-27*	918-1026*	24-27*	864-972*	28-31*	1008-1116*	28-30*	952-1020*
Ре д. бр ој	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1.	Версканастава -Православни катихизис -Католички вјеронаук -Гркокатолички веронаук Грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Немачки језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне	2	72	2	72	2	72	2	72

	културе								
	• Мађарски језик са ЕНК • Украински језик са ЕНК • Русински језик са ЕНК								
4.	Српски као страни језик	2	72	2	72	2	72	2	68
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*	3-5*	108-180*	3-5*	108-180*	3-5*	102-170*
УКУПНО: А + Б		27-30*	1026-1134*	28-31*	1062-1170*	31-34*	1116-1224*	31-33*	1054-1122*
Ред. бр. ој	ОБЛИК ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА								
1.	Редовна настава	27-30*	1026-1134*	28-31*	1062-1170*	31-34*	1116-1224*	31-33*	1054-1122*
2.	Слободне наставне активности	1	36	1	36				
	Медијска писменост								
	Животне вештине								
	Цртање,сликање,вајање								
	Домаћинство								
	Цртање,сликање,вајање					1	36	1	34
	Предузетништво								
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Дадатна настава	1	36	1	36	1	36	1	34

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности	1-2	36-72	1-2	36-72	1	36	1	34

	природне				
	Млади биолози				
	Млади физичари	1-2 НЕДЕЉНО – 5 И 6. разред (36-72 годишње)			
	Математичка радионица				
	Географска фото секција	1 НЕДЕЉНО – 7.И 8.разред (36, 34 годишње)			
	Млади хемичари				
	друштвене				
	Неговање мађарског језика				
	Viel spar				
	Читалачки клуб				
	Драмска секција				
	Секција из енглеског језика				
	Млади историчари				
	Deutch lernen...				
	Географска фото секција				
	уметничке				
	Млади уметници				
	Алегро - хор				
	техничке				
	Млади програмери				
	Роботика				
	Моделарска секција				
	Саобраћајна култура				
	спортске				
	Кошарка-дечаци				
	Одбојка-девојчице				
3.	Екскурзије	2 данагодишње	2 данагодишње	2 данагодишње	2 данагодишње

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици говоре и пишу користећи оба писма, дајући предност ћирилици, у различитим комуникативним ситуацијама и дигиталном окружењу, примењујући књижевно-језичку и правописну норму. Негују културу дијалога и поштују основне норме комуникације.

Имају развијен речник и способни су да користе језик да би исказали своје стваралачке могућности.

Примењују основна знања у тумачењу књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине градећи постепено свој естетски укус. Читањем и доживљавањем књижевних дела развијају маштовитост, способност истраживачког посматрања, разумевања себе и других, критичко мишљење; негује се морално просуђивање, емпатија и асоцијативно повезивање. Ученици читају и усмерено приступају тумачењу различитих неуметничких текстова (укључујући дигиталне изворе и медијске садржаје) како би развијали способност одабира, вредновања и коришћења информација, одговорно се односећи према интелектуалној својини. Безбедно користе информационо-комуникационе технологије у сврхе учења.

Стечена знања из језика и књижевности користе ради даљег учења и усавршавања, као и сналажења у друштвеном животу (решавање проблемских ситуација, сарадња, предузимање иницијативе, развијање одговорног односа према себи и околини и сл.).

У складу са узрастом, разумеју место, улогу и значај језика и књижевности у очувању националног идентитета и традиције, како би неговали културу свог народа и поштовали и уважавали различитости других култура.

Применом знања из српског језика лакше усвајају стране језике.

Примењују разноврсне стратегије учења и функционално повезују садржаје различитих наставних предмета.

МАЂАРСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

МАТЕМАТИКА

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици усвајају основне математичке концепте и знања, груписане у три велике међусобно повезане области: бројеви и алгебра (А), геометрија и мерење (Г), обрада података и случајност (С), развијају математичку функционалну писменост, критичко мишљење и стичу основе апстрактног мишљења, чиме постају припремљени за даље образовање. Оспособљени су да комуницирају користећи математички језик и симболе, као и за тумачење природних и друштвених појава и процеса са становишта математике. Решавају проблеме из свакодневног живота, доносе и образлажу одлуке, користећи математику, индивидуално или у сарадњи са другима. Ученици развијају истраживачки дух и креативност. Мотивисани су да уче, напредују и изграђују позитивне ставове према математици и науци уопште. Развијају ставове о значају математичко-логичког резоновања као основе за доношење личних, друштвених, финансијских, еколошких и

других одлука. Одговорно користе дигиталне технологије и податке за учење и решавање проблема. Прикупљају податке из поузданих извора, обрађују их, изводе закључке и презентују добијене резултате.

БИОЛОГИЈА

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Учећи биологију у основном образовању ученици овладавају знањима и вештинама који им омогућавају да разумеју биолошке концепте и основне принципе функционисања живота на Земљи, као и место и улогу човека у природи. Знања о грађи и функцији организама, наслеђивању, еволуцији и односима организама с окружењем доприносе разумевању биодиверзитета, порекла живота на Земљи, схватању повезаности организама и неживе природе и прихватању различитости. Ученици сагледавају биолошку разноврсност као природно богатство и усвајају концепт одрживог развоја као предуслов за опстанак и просперитет човечанства. Практикујући основе научног приступа и метода, ученици могу да разликују научна од ненаучних објашњења природних појава. Кроз тимски истраживачки рад ученици развијају способност решавања проблема, иницијативу, сарадњу и етичко понашање, као и језичке, комуникацијске и дигиталне компетенције. Анализирањем и интерпретирањем података и информација развијају критички однос према њиховој релевантности и поузданости извора. Могу да изаберу креативне и адекватне начине да прикажу резултате рада и ставове у вези са значајним биолошким темама. Изучавајући биолошке појаве и процесе, предлажући идеје и дискутујући о њима, ученици развијају радозналост према природи, апстрактно, креативно и критичко мишљење, способности планирања, вођења и вредновања сопственог учења, самопоуздање и истрајност. Развијају проактиван однос у очувању здравља и унапређивању животне средине и учествују у друштвеном животу на локалном нивоу у активностима везаним за биолошка и животна питања.

ФИЗИКА

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Учењем физике у основној школи ученици развијају радозналост према природним појавама и разумевање основних физичких концепата. Ученици увиђају узроке и последице физичких појава као што су механичко и осцилаторно кретање, простирање звука и светлости, деловање сила, протицање струје и одржање енергије. Успостављају односе између физичких величина којима се ове појаве описују користећи језик симбола и формула, табела и графикана, притом развијајући логичко и математичко мишљење. Ученици иницирају, планирају и реализују једноставна истраживања у којима користе основну методологију физике, укључујући експерименте и компјутерске симулације. Прикупљају, обрађују, анализирају и критички тумаче податке. Реализовањем разноврсних задатака ученици развијају вештине учења и вредновања процеса и

результата рада. Истраживањем проблема у физици, у кооперацији са другима, ученици излажу своје идеје, аргументују и презентују налазе и тако развијају научну писменост, језичке и комуникацијске вештине, способност уважавања мишљења других и сарадничке компетенције. Ученици примењују стечена знања и вештине у ситуацијама из свакодневног живота. Сагледавају примену физике у различитим областима укључујући медицину, електротехнику, енергетику и саобраћај. Свесни су њене улоге у развоју људског друштва кроз историју и значаја за савремене технолошке промене које унапређују квалитет живота. Услед тога, ученици заузимају проактиван став о коришћењу физике за решавање проблема у природи узрокованих људским деловањем и усвајају понашања којима чувају здравље и животну средину.

ХЕМИЈА

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици развијају способност да објасне састав, структуру, својства и промене најважнијих чистих супстанци и смеша, познатих из свакодневног живота. Развијају способност да постављају питања и формулишу претпоставке, да планирају и изводе огледе, прикупљају податке, уочавају правилности, објашњавају их и изводе закључке. Формирају хемијску писменост која им омогућава да: (а) прате информације о доприносу хемије у медицини, фармацији, пољопривреди, индустријској производњи и, уопштено, квалитету живота; (б) дискутују о питањима/темама у вези са здрављем и заштитом животне средине; (в) показују иницијативу, предузимљивост, критичко мишљење, способност за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи и другима у складу с циљевима одрживог развоја; (г) користе информације о саставу, употреби и начинима одлагања супстанци, безбедно и одговорно рукују супстанцама и комерцијалним производима. Ученици развијају разумевање природе научноистраживачког рада у области хемије и логичко резонување кроз експериментално испитивање састава, својстава и промена чистих супстанци (најважнијих представника метала, неметала и класа неорганских и органских једињења) и смеша. Кроз квантитативна израчунавања повезују субмикроскопски и макроскопски ниво. Унапређују способност комуникације и изражавања у усменом и писаном виду коришћењем хемијских термина и симболичког језика хемије (хемијски симболи, формуле и једначине), коришћењем различитих извора информација на матерњем и страним језицима, и применом дигиталне писмености.

ГЕОГРАФИЈА

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Учење географије има за циљ да оспособи ученике да препознају, именују, дефинишу, лоцирају, описују и објашњавају основне астрономске феномене, као и физичко-географске и друштвено-географске објекте, појаве и процесе у својој локалној средини

и на Земљи, чиме овај наставни предмет доприноси развоју логичког мишљења и научног погледа на свет. Ученици се на настави географије обучавају да прикупљају податке о елементима географске средине применом различитих метода, користе научну литературу и изворе, као и једноставне технике за обраду и приказивање резултата у виду табела, графика и карата, анализирају их и аргументовано дискутују о њима. Уз помоћ дигиталних и других алата, ученици стичу географске вештине које ће примењивати у реалним животним околностима и даљем школовању. На примерима економских, политичких, културних и еколошких појава и процеса у свету, географија доприноси да се ученици вредносно оријентишу и имају позитиван став према различитостима. Захваљујући настави географије моћи ће да уоче проблеме, предлажу решења и активно учествују у унапређивању и заштити животне средине и културног наслеђа. Стечена искуства ученици ће интегрисати и користити за решавање сложенијих географских задатака на основу чега ће моћи да сагледају сопствена професионална интересовања. Кроз различите облике вршњачке сарадње у настави географије ученици развијају знатижељу, креативност и предузимљивост. На крају основног образовања ученици ће имати системски повезана географска знања, вештине и ставове потребне за даље школовање.

ИСТОРИЈА

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици учењем историје: стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове; оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења; развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова. Настава историје омогућава ученицима: овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама, као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски). Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу. Учење историје: омогућава упознавање са историјским и савременим променама и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке; подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, исказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње, одговорног односа према разноврсној културно- историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Предмет Физичко и здравствено васпитање омогућава ученицима да учествују у разноврсном, безбедном и развојно-прикладном физичком вежбању и физичким активностима, које доприносе њиховом физичком и менталном здрављу, школском постигнућу, стицању социјалних вештина и здравих животних навика. Учењем предмета физичко и здравствено васпитање ученици унапређују физичке способности, стичу разноврсне моторичке вештине и оспособљавају се да их користе у различитим условима и животним ситуацијама. Уче основне кретне концепте и стратегије и принципе вежбања. Оснажују се да постављају личне циљеве у домену физичке форме, физичке активности, исхране и других здравих животних навика, које су неопходне за безбедно и компетентно бављење физичким активностима и за формирање основа здравог животног стила. Учествовањем у разноврсним индивидуалним и групним кретним активностима, ученици изграђују самопоуздање, формирају ставове и систем вредности, развијају сарадничке вештине, емпатију и толеранцију, преузимају иницијативу и одговорност, конструктивно комуницирају и схватају значај фер-плеја. Упознају термине везане за физичку активност и здравље. Охрабрују се да изражавају креативност покретом, да разумеју и вреднују своје културно наслеђе у области спорта, рекреације и плеса и да буду отворени за различите културе и традиције. Решавају проблемске ситуације у контексту физичке активности. Упознају се са научним и технолошким аспектима физичке активности и здравља и критички преиспитују утицај личних и срединских фактора на физичку активност, безбедност, здравље појединаца, група и друштва. Одговорно користе различите изворе информација и дигиталне технологије ради унапређивања личног и јавног здравља, као и заштите животне средине.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученик развија интересовања за музичку уметност кроз непосредно учешће у музичком догађају певањем, свирањем, активним слушањем и стварањем, као и стицањем основних знања из основа музичке писмености и развоја и улоге музике у човековом животу од праисторије до 20. века. Испољава одговоран однос према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа. Развијањем осетљивости за перцепцију музичког доживљаја негује потребу за истраживањем у оквиру стечених музичких знања кроз оригинално музичко изражавање у свакодневном животу кроз песму, игру, покрет и вршњачку комуникацију. Ученик ужива у музици, формира музички укус и њиме утиче на околину. Разуме како музика позитивно утиче на човеково здравље. Користи текст композиције на матерњем језику и језицима других народа, и кроз извођење музичког дела изражава емоције, имајући у виду одговоран однос према здрављу, природи и социјалном окружењу, негујући дух толеранције. Ученик у свакодневном животу примењује стечена музичка искуства и знања, прати и учествује у музичком животу

заједнице у улози публике или извођача, истражује могућности ИКТ-а за слушање, стварање и извођење музике. Учешћем у припреми и реализацији музичких догађаја на матерњем и језицима других народа, индивидуално или у ансамблу, ученик развија индивидуалност, одговорност, показује самопоуздање и изражава критичко мишљење о себи и другима. Повезује основне елементе музичке писмености (нотне вредности, метрику, ритам) са математичким операцијама. Учешћем у музичким активностима ученик поштује одређена правила понашања, развија осећање припадности колективу, самопоуздање, одговорност за своје поступке, суочава се са несигурношћу и сложеностима стицања музичких вештина (певање, свирање, компоновање) и учења како учити.

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Учењем Ликовне културе ученици овладавају основама визуелне писмености, опажања и представљања појава из свакодневног живота користећи се следећим појмовима из ликовне културе: карактеристике техника ликовног изражавања, ликовни елементи и принципи, уметничко наслеђе и савремена визуелна култура. Кроз индивидуални и групни стваралачки рад, ученици изграђују моторичке, аналитичке и комуникацијске вештине неопходне за разумевање савременог света. Ликовна култура подстиче развој критичког мишљења, истраживање, концепирање и реализацију креативних идеја уз коришћење различитих медија и техника изражавања, традиционалних и дигиталних алата, као и њихову одговорну примену у комуникацији и у свакодневном животу. Повезивањем са знањима из различитих области подстиче се способност употребе научних принципа, као и изражавања и тумачења концепата на матерњем или страном језику. Познавање универзалног језика уметности као и одговоран однос према културно-уметничкој баштини сопственог и других народа омогућавају развој интеркултуралности. Подстицањем сарадње и активним учествовањем у културном животу заједнице развија се иницијатива и предузимљивост.

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици су изградили позитиван став према коришћењу дигиталне технологије и примењују знања и вештине из ове области у циљу ефикасног обављања различитих послова и задатака из школског и свакодневног живота. Технологију користе на безбедан начин, свесни последица њене непрмерене и прекомерне употребе, водећи рачуна о свом физичком и психичком здрављу, о другим корисницима, као и о животној средини. Поседују знања и вештине које им омогућавају да из различитих домаћих и иностраних извора проналазе информације уз свест да неке од њих нису поуздане. Формално и неформално комуницирају коришћењем различитих видова дигиталне

комуникације, поштујући правила језичког и дигиталног правописа, пристојне и етичне комуникације. Дигитални садржај и програме користе на етичан начин поштујући ауторска права и интелектуалну својину. Познају поступке за пријављивање непримереног садржаја и понашања на интернету. Уређују и креирају дигиталне садржаје коришћењем одговарајућих уређаја и програма. Прикупљају податке, врше њихову основну обраду, графички их приказују, анализирају и доносе одговарајуће закључке. Применом алгоритамског начина размишљања и програмирања развијају апстрактно мишљење и решавају једноставније проблеме из области математике, физике, хемије и других наука, као и из свакодневног живота. Креирају једноставне програме којима аутоматизују познате поступке, у складу са узрастом. Познају принципе и предности технологијом потпомогнутог сарадничког рада (нпр. у „облаку”) на решавању одређених проблема из школског и друштвеног окружења, чиме се стварају услови за квалитетно функционисање у савременом, информационом друштву, као и за даље школовање и целоживотно учење.

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Циљ учења технике и технологије јесте да ученици развију техничко-технолошку писменост и стваралачко и логичко мишљење кроз стицање теоретског и практичног знања израдом практичних радова и пројеката реализованих самостално или тимски, уважавајући личне способности и вештине сваког ученика. Реализацијом практичних вежби ученици развијају fine моторичке вештине, стичу знања о различитим техничким материјалима и принципима рада основних алата и уређаја. Израдом предмета/модела коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата, ученици развијају креативност, иновативност, као и способност за тимски рад, сарадњу, толеранцију, способност слушања мишљења других и конструктивно решавање конфликта. Кроз развој техничког стваралаштва стичу реалне искуствене техничке основе за будуће школовање и живот. Одговорно и флексибилно се односе према одрживом коришћењу постојећих ресурса и разматрају начине за проналажење нових – чистих извора енергије. Воде рачуна о смањењу отпада и емисије штетних гасова, о неопходној рециклажи материјала, заштити и очувању животне средине и о екологији. Ученици, као учесници у саобраћају, стичу вештине препознавања, процене и избегавања ризичног понашања и опасности. Развијају интересовања за технолошке процесе у грађевинарству, пољопривреди, машинству, електротехници, електроници, роботизици, мехатроници. Имају јасан став о потреби поштовања саобраћајних прописа. Ученици проширују стечена информатичка знања и схватају потребу њихове примене у различитим свакодневним животним ситуацијама. Развијају истраживачки дух и способност претраживања, критичког анализирања и систематизације информација у електронском облику уз употребу одговарајућих средстава ИКТ-а. Кроз реализацију различитих пројеката и задатака стичу увид у сопствена професионална интересовања, стичу искуства и самопоштовање и поступају предузимљиво, иницијативно и одговорно.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК – ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК – ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

2.3. Наставни план за ФОО

	I циклус		Σ I-IV	II циклус		III циклус		Σ V-VIII	Σ I-VIII
Предмети и модули	Основно описмењавање	Основе функционалне писмености		Основе општег основног образовања		Основно опште образовање и обуке за занимање			
				V Разред	VI Разред	VII Разред	VIII Разред		
Српски језик	100	100	200	85	68	50	50	253	453
_____ језик	100	100		85	68	50	50	253	453
Српски језик као*нематерњи језик	50	50	100	40	35	25	25	125	225
Енглески језик		50	50	17	34	34	34	119	169
Дигитална писменост		50	50	17	17	17	10	61	111
Математика	100	100	200	85	68	51	51	255	455
Основне животне вештине		50 + 5**	55						55
Физика					34	34		68	68
Хемија					34	34		68	68
Биологија				34	17	17		68	68
Примењене науке							50	50	50
Историја				17	17	34		68	68
Географија				17	17	34		68	68
Предузетништво					17	17	17	51	51
Одговорно живљење у грађанском друштву				25 + 5* *	25 + 5* *	25 + 5* *	25 + 5* *	120	120
УКУПНО (без језика мањина и српског као нематерњег језика)	200	355	555	302	353	352	242	1249	1804

*Начин остваривања програма српског језика као нематерњег приложен је у наставном програму предмета Српски језик

**Часови који се остварују у сарадњи са социјалним партнерима у јединици локалне самоуправе

**ПРИЛОГ 1: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ
РАЗРЕД**

**ПРИЛОГ 2: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ
РАЗРЕД**

**ПРИЛОГ 3: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ
РАЗРЕД**

**ПРИЛОГ 4: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ
РАЗРЕД**

**ПРИЛОГ 5: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ
РАЗРЕД**

**ПРИЛОГ 6: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ
РАЗРЕД**

**ПРИЛОГ 7: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ
РАЗРЕД**

ПРИЛОГ 8: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСМИ РАЗРЕД

4. ОСТАЛИ ПРОГРАМИ КОЈЕ РЕАЛИЗУЈЕ ШКОЛА

4.1. ПРОГРАМ ДОДАТНЕ И ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

Циљеви и задаци :

Допунски рад се организује за ученике који , из објективних разлога , у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја, за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања и отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начини и поступци извођења програма	Циљеви и задаци
-Реализују се они садржаји које ученици спорије и теже савладавају - за које је потребно време за увежбавање - они који ће користити као основа за даљи рад, -појмови који се често користе	-примењивање стечених знања -слушање - читање текстова - учествовање у причању - рецитоване -активно слушање - састављање реченица - именује и чита -вежбање -записује -поставља питања	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -припрема садржаје за час	индивидуални, групни, фронтални кооперативна; интерактивно, рад у пару, текстуално, Дијалошки, демонстрационо	- стицање основних појмова - савладавање мањих проблема - овладавање усменим и писменим изражавањем према захтевима програма - решавају једноставније задатке - повезивање градива, - примена наученог

Додатна настава обухвата ученике са посебних интересовања за одређене предмете. Ангажоване ученике стога треба стимулисати додатном литературом, новим изворима знања,

развијањем такмичарског духа. За ученике припремити похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за све нивое такмичења која се организују као и за учествовање у различитим активностима.

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начини и поступци извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
-У зависности од наставног предмета одређује се садржај из редовног наставног плана који се проширују у складу са узрастом и интересовањима ученика	- примењује претходно стечена знања; - уочава на примерима; - упоређује; -уз помоћ наставника решава тестове са ранијих такмичења, -чита анализира, интерпретира . слушају, разговарају, пишу -прикупљају материјал(исечци из штампе,са интернета), -праве паное,уређују кабинет, -истражују, открива релације и изражава их, -упоређује,	- припрема за такмичења; - подстиче креативност - мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно мишљење -наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални демонстративни -групни -индивидуални	- припрема ученика за школско, општинско, међуопштинско, републичко такмичење -описивање и именовање предмета; -изражавање припадности; -развијање културе усменог и писменог изражавања, истраживачког духа -проширивање знања, -развијање стваралачког и критичког мишљења

4.2. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Циљеви и задаци:

Постизање нивоа потребне припремљености за реализовање активности на годишњем нивоу.

Усаглашавање планираних активности са програмима Министарства просвете и одговарајућих институција.

Уклапање у програм такмичења Министарства просвете,креативна сарадња са спортским организацијама, удружењима и другим школама.

Организовање културног и спортског живота Школе.

Осмишљавање садржаја који ће допринети подизању нивоа квалитета културног и медијског профила Школе.

Јавна културна презентација школе која ће привући родитеље да се одреде за нашу школу.

Афирмисати здравље и такмичарски дух код ученика путем спортских активности.

Интеграција школе у културни, спортски и јавни живот града и непосредно упознавање ученика са значајем културних институција.

Сагледавање значаја просвете и науке за општи културни развој савременог друштва.

Током школске године планира се обележавање свих значајних догађаја, што се може видети из табеле.

У току године планирају се четири посете позоришту у Кули и две посете позоришту у Новом Саду и Суботици.

Школа ће узети учешће у свим такмичењима у организацији Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

У школи се, у складу са Законом, празнују државни и верски празници, који су приказани у табеларном прегледу календара образовно-васпитног рада и у складу са тим, ученици и запослени који су православне вероисповести имају право да не похађају наставу на први дан крсне славе.

Одлукама савета РС за националне мањине и Националних савета националних мањина, утврђени су и национални празници националних мањина, који имају статус празника-наставног дана.

септембар	Безбедни у саобраћају - први разред
Прва недеља	
септембар	Посета представника Локалне самоуправе првацима
Прва недеља	
20.септембар	Јесењи крос-„Трчи Србија“
28.септембар	Европски дан језика-Дани немачке Културе
октобар	
7.-13.октобар	Месец књиге
прва нед. октобра	
7.октобар	Дан за дечја права
9.октобар	
Током октобра	Пријем првака у Дечји савез
21.октобар	
25. октобар	Посета Дому за старе
26.и 27.октобар	
новембар	Дан сећања на жртве 2. Светског рата
8. новембар	
	Крај првог квартала
	Фестивал дечјег стваралаштва “Веселка“
	Месец борбе против болести зависности
	Дан просветних радника

27. новембар	Светски дан уздржавања од куповине
16. новембар	Међународни дан толеранције (УНЕСЦО)
30. новембар	Братимљење са Здруженом школом у Калочи
1. децембар	Светски дан борбе против СИДЕ (WHO)
1. децембар	Организована факултативна посета 6. међународног сајма образовања у Новом Саду «Путокази» - 8. разред
3. децембар	Светски дан особа са хендикепом
10. децембар	Дан права човека
19. децембар	Прослава Дана школе
23. децембар	Завршетак првог полугодишта
24. дец.-1. јан. зимски распуст крај децембара	Организација допунске (а може и додатне наставе) Подела ђачких књижица на крају првог полугодишта
Јануар	Почетак другог полугодишта
27. јануар	Школска слава - Свети Сава
14. фебруар	Дан заљубљених
15. 16. 17. фебруар	Дан државности – Срећење
8. март	Обележавање међународног Дана жена
22. март	Светски дан вода
24. март	Сећање на жртве бомбардовања (1999)
28. март	Крај трећег квартала
22. април	Дан планете Земље
30 април	Дан сећања на холокауст
24. мај	Пролећни крос -спортски дан
25. мај	Дан изазова
30 мај	Последњи наставни дан за ученике завршног разреда
јун	Свечани испраћај матураната и подела диплома
5. јун	Дан заштите животне средине
јун	Последњи наставни дан за ученике од V до VII

12 јун	Промоција ученичког стваралаштва «Школе које се воле»
27. јун	Подела сведочанстава
29.август	Пријем првака
31. август	Завршетак школске године

4.3. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ

Циљеви: разноврсним и систематским моторичким активностима, допринети интегралном развоју личности ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела
- развој и усавршавање моторичких способности
- стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање
- формирање морално-вољних квалитета личности
- оспособљавање ученика да стечена знања, умења и навике користе у свакодневним условима живота и рада
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине

Садржаји програма	Активност ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задачи садржаја програма
-------------------	----------------------	--------------------------	------------------------------------	--

Спортска недеља- Међуодељенска такмичења, шетња, трчање у природи, такмичење у оквиру секције, штафетне игре за време Дечије недеље, активности на одморима...вијача,лопта, препреке	Активно учешће ученика у садржајима, суђење, асистенција...	Организација, спровођење активности, додељивање задатака ученицима, суђење, обезбеђивање потребних алата, вођење активности	Неке од активности ће се обављати у оквиру редовних часова, неке за време секција а неке после часова, зависно од врсте активности, а неке за време школских одмора	-Стицање навике за систематским вежбањем -Развијање осећаја за фер плеј -Припремање за школска такмичења
Јесењи и пролећни крос- Такмичење у трчању на различите дужине стаза зависно од узраста деце	Трчање	Вођење деце, распоређивање по узрастима, брига о безбедности ученика, организација целокупног спортског дана у природи	Деца ће се окупити у школском дворишту и онда ће их наставници одвести на место реализације активности (Гедер и стадион локалног фудбалског тима)	-Развијање љубави деце према базичној физичкој вештини- трчању
Спортске игре и стони тенис - такмичење	Учешће и представљање школе на такмичењима у кошарци, одбојци, рукомету, фудбалу, пливању и столном тенису	Припрема и вођење деце на такмичења, одређивање састава који ће да игра, осмишљавање тактике игре...	Након договора и организације задужени авници воде децу у школу где ће бити организовано такмичење	-Стицање навике за систематским вежбањем -Развијање осећаја за фер плеј

4.4.ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

Циљеви:

Слободне активности имају за циљ пружање могућност ученицима да задовоље своје интересе, склоности и способности за поједине области. Њихова суштина јесте да

допринесу социјализацији потреба ученика према појединим предметима и областима. Својим садржајима слободне активности унапређују рад школе и непосредније повезују школу са друштвеном средином.

Кроз слободне активности биће реализовани следећи васпитно-образовни **задачи**:

- подстицај стваралаштва
- задовољење интелектуалне радозналости
- пружање могућности за заједничку игру, забаву и разоноду
- омогућавање заједничке спортске активности и испуњавање дела слободног времена корисним садржајем

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Друштвене активности	Израда паноа, зидних новина, посете, изложбе, учешће у акцијама локалне заједнице	ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира - усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира	Дијалошка, текстуална, метода писаних радова, излагање, демонстративна, систематско посматрање, практични рад, илустративна, експериментална, принцип очигледности	Сарадња са локалном заједницом Развијае свести о здравом начину живота, поштовање разлика и уважавање својих и туђих потреба, изграђивање личних критичких ставова
Техничке активности	Израда честитки, израда модела, уређењ простора, израда новогодишњих и васкршњих украса			Развијање креативности, стваралачког рада, уредности, прецизности, изграђивање личних критичких ставова
Хуманитарне активности	Прикупљање помоћи, учешће у хуманитрним акцијама, помоћ ученицима који слабије напредују			Развијање хуманости, Поштовање разлика и туђих потреба, развијање такмичарског духа
Спортске активности	такмичење у спортским вештинама, учешће у кросу, Игре без гранца			Развијање такмичарског духа, Развијање моторичке спретности и физичких способности

Културне активности	Посете музеју, биоскопу, позоришту, библиотеци,			Развијање опште културе, Развијање и подстицање стваралачке активности, развијање маште орггиналности и смисла за лепо, оспособљавање ученика за испуњење слободног времена садржајима из области културе, науке, технике, уметности,....
---------------------	--	--	--	---

4.6. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ КОД УЧЕНИКА

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ НА ПРОФЕСИОНАЛНОЈ ОРИЈЕНТАЦИЈИ:

1. Упознавање, праћење и подстицање карактеристика ученика значајних за усмеравање њиховог професионалног развоја и њихово подстицање да и сами свесно доприносе сопственом професионалном развоју,
2. Упознавање ученика са светом рада и занимања, системом средњег образовања и васпитања,
3. Формирање правилних ставова према раду,
4. Подстицање ученика на испитивачко понашање према себи и свету рада,
5. Оспособљавање ученика за планирање свог професионалног развоја и доношење реалних и зрелих одлука у вези са избором занимања,
6. Сарадња и оспособљавање родитеља за пружање помоћи деци у подстицању и усмеравању њиховог професионалног развоја,
7. Сарадња са институцијама које могу допринети успешнијем професионалном развоју ученика.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ РЕАЛИЗОВАЋЕ СЕ КРОЗ СЛЕДЕЋА ПОДРУЧЈА:

- упознавање , праћење и подстицање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика,
- проширивање знања и појма о раду и занимањима
- формирање ставова о индивидуалној и друштвеној вредности људског рада,
- формирање радних навика, вештина и позитивних особина личности,
- подстицање експлоративног понашања према себи и свету рад и занимања,
- пружање помоћи родитељима у подстицању и усмеравању професионалног развоја своје деце,
- омогућавање ученицима да стекну непосредна искуства у вези са радом и занимањима

НЕПОСРЕДНИ ЗАДАЦИ:

1. Формирање Тима за професионалну оријентацију (одељењске старешине VII и VIII разреда, наставници ТиИО, грађанског васпитања, педагог и психолог школе),
2. Израда и усвајање Програма рада на професионалној оријентацији

Време реализације: септембар
Извршиоци: педагог и психолог школе

САДРЖАЈ ПРОГРАМА, МЕРЕ И АКЦИЈЕ У I, II и III РАЗРЕДУ

- у оквиру одељења сагледавати израженије физичке недостатке, тежа урођена или хронична оболења, драстичне деформитете кичменог стуба у циљу благовременог пружања помоћи ученику и усмеравању његовог професионалног развоја,
- кроз редовну наставу, нарочито физичко и здравствено васпитање подстицати развој оних узрасних карактеристика које су нарочито изражене и погодне за развој (видна, слушна осетљивост, ситна мануелна мускулатура),
- идентификација ученика са израженим музичким (аудитивним) способностима и предузимање мера за њихово организовано подстицање (упућивање родитеља шта им је у околини приступачно- музичка школа и сл.)
- кроз наставу физичког и дане спорта формирати навике за бављење физичким и спортским активностима, битним за подстицање опште физичке спремности за обављање свих видова рада,
- кроз часове одељењског старешине, часове познавања природе и друштва организовати игре у којима ће ученици имитирати, разговарати о пословима одраслих и њима блиским занимањима.

Извршилац: наставник разредне наставе
Време реализ.: септембар и током године
Сарадник: педагог

- кроз часове одељењског старешине обрaдити и следеће теме:

I разред : Ко све ради у школи?

II разред: шта раде наши родитељи? -први сусрет са различитим занимањима

III разред: Радне навике и како их стећи?

Извршилац: наставник разредне наставе
Време реализ.: према плану наставника
Сарадник: педагог

- кроз редовну наставу, излете, посете, слободне активности, радне акције омогућити да ученици користе и интелектуални и мануелни рад

Извршилац: наставник разредне наставе

Време реализ.: током године

Сарадник: педагог

- кроз часове одељењског старешине, познавање природе и друштва објашњавати ученицима да су све употребне ствари око њих (клуба, табла, свеска...) резултат рада и да све то треба чувати,
- организовати акцију улепшавања учионица
- кроз часове редовне наставе, слободних активности користити дечију радозналост за развијање потребе за радом, учењем, обављањем домаћих послова,

Извршилац: наставник разредне наставе

Време реализ.: током године

Сарадник: педагог

- свакодневна провера извршавања обавеза које поставља наставник разредне наставе,
- упознавање родитеља и ученика са чиниоцима и методама успешног учења и деловање у циљу формирања радних навика,
- кроз часове одељењског старешине обрадити тему: Како организовати свој радни дан?

Извршилац: наставник разредне наставе

Време реализ.: током школске године

Сарадник: педагог

- кроз родитељске састанке усмеравати родитеље на размену информација са наставником разредне наставе или педагогом у вези евентуалних проблема који се јављају у појединим развојним фазама,
- указивање родитељима на потребу да и сами подстичу радозналост и машту детета,
- упућивање родитеља како ученици треба да уче код куће,
- сваки ученик би требало да има поред учења и неку обавезу код куће, коју му даје породица,
- у оквиру породице водити разговоре о занимањима којима се баве родитељи, комшије, рођаци

Извршилац: наставник разредне наставе
родитељи ученика

Време реализ.: током школске године

Сарадник: педагог

САДРЖАЈ ПРОГРАМА, МЕРЕ И АКЦИЈЕ У IV, V и VI РАЗРЕДУ

- кроз редовне часове вршити идентификацију ученика са посебним склоностима (литерарно, драмско, ликовно, математичко стваралаштво),
- кроз часове физичког васпитања, спортских активности подстицати бављење физичким и спортским активностима,
- кроз додатни рад форсирати ученике који испољавају општу и специфичне обдарености

Извршилац: наставник предметне наставе
одељенска већа

Време реализ.: септембар, октобар

Сарадник: педагог

- извршити анализу наставног градива по појединим предметима од IV до VI разреда у циљу сагледавања програмских садржаја који су непосредније повезани са одређеним областима и подручјима рада и те садржаје користити за упознавање ученика са одговарајућим струкама, образовним профилима и занимањима (најчешћи послови који се обављају у тим струкама, потребна знања, посебни здравствени и психолошки захтеви, кадровске потребе, могућности запошљавања)

Извршилац: предметни наставници
стручни активи

Време реализ.: март

Сарадник: педагог и психолог

- коришћење одговарајућих програмских садржаја техничког (обрада метала, дрвета, хартије, пластичних маса и сл.) детаљније и потпуније упознати ученике са производним занимањима и утицати на превазилажење одређених заблуда и предрасуда које постоје о неким занимањима

Извршилац: наставник ТиИО

Време реализ.: током школске године

Сарадник: педагог

- у настави српског језика поред упознавања са одговарајућим струкама и занимањима одређен број писмених и усмених радова посветити упознавању ученичких професионалних интересовања, узрока који утичу на њихово опредељивање, као и њихове вредносне ставове према појединим подручјима рада и занимањима,

Извршилац: наставник предметне наставе

Време реализ.: током школске године

- омогућити ученицима да се у оквиру рада слободних активности изборних и другог друштвено-корисног рада баве одређеним пословима, како би и практично проверили своја интересовања и способности и међу њима одабрали она занимања која има највише одговарају,

Извршилац: наставници задужени за рад слоб.актив.
Време реализ.: током школске године
Сарадник: одељењске старешине, педагог

- кроз часове одељенског старешине и заједнице обрaдити теме:

4. разред: Идемо у посету

5. разред: шта ко ради - сусрет са разним занимањима

6. разред: Значај правилног избора занимања

Како упознати одређена занимања

- (шта се ради, чиме од чега, како, шта се тражи, какви су услови)

Извршилац: одељенске старешине
Време реализ.: по Плану одељ.старешина

МЕРЕ И АКЦИЈЕ У VII и VIII РАЗРЕДУ

- извршити анализу наставног градива по појединим предметима у VII и VIII разреду у циљу сагледавања програмских садржаја које су непосредније повезани са одређеним областима и подручјима рада и те садржаје користити за упознавање ученика са одговарајућим образовним профилима и занимањима.

Извршилац: предметни наставници и стручни активи
Време реализације: новембар

Сарадник: педагог

- подстицати ученике да и сами учествују у прикупљању података и информација о појединим струкама, образовним профилима, занимањима, програмској структури одговарајућих средњих школа, условима уписа и сл. затим да те информације упоређују са својим индивидуалним могућностима, интересовањима и да на основу тога врше реалнији избор одговарајућих струка и образовних профила,

Извршилац: предметни наставници и

одељенске старешине
Време реализ.: током школске године
Сарадник: представници средњих школа, педагог

- идентификовати ученике који испољавају посебно интересовање, склоности и способности за поједине предмете и области, организовати за њих потпуније упознавање са одговарајућим струкама и занимањима и подстицати их да захтеве тих занимања упоређују са својим индивидуалним могућностима (здравственим, психолошким, образовним) како би на основу тога правили касније планове о избору оних струка и образовних профила који им највише одговарају.

Извршиоци: поједини наставници и одговарајући стручни активи

Време реализ.: прво полугодиште

Сарадник: одељењске старешине, педагог, родитељи ученика

- у оквиру додатне наставе, одељењске заједнице, секција и других облика интересног ангажовања ученика идентификовати ученике који испољавају посебна интересовања и способности за одређене врсте делатности и омогућити им да обављају одређене послове који су карактеристични за она занимања и подручја рада која су уско повезана са тим делатностима и областима.

Извршилац: наставници задужени за рад у појединим секцијама

Време реализ.: почетком школске године

Сарадник: родитељи, педагог

- погодне програмске садржаје појединих наставних предмета као што су биологија, физичко васпитање, техничко образовање, музичка и ликовна култура и друге поред упознавања са одређеним струкама и занимањима више користити за давање података о здравственим, биофизиолошким и психолошким захтевима појединих занимања. Исто тако подстицати ученике да захтеве жељених занимања упоређују са својим индивидуалним могућностима и бирају она која им највише одговарају.

-

Извршилац: предметни наставници и стручни активи

Време реализације: током школске године

Сарадник: педагог, одељењске старешине

- при упознавању појединих струка и занимања путем наставног процеса, нарочиту пажњу посветити формирању правилних ставова према производним подручјима рада и занимања, имајући у виду њихов значај, повећане могућности запошљавања у оквиру струкама и занимањима.

Извршилац: наставници

Време реализ.: током школске године

- организовати предавања и разговоре са ученицима и родитељима у оквиру којих ће се вршити упознавање са струком и образовним профилима који се спремају у средњим школама, организационом и програмском структуром средњег образовања, критеријуми уписа, проходност према вишим школама и факултетима, кадровским потребама, факторима успешног избора занимања и сл.

Извршилац: директор школе, педагог и одељењске старешине

Време реализ.: април, мај

- кроз часове одељењског старешине и заједнице обрадити теме предвиђене планом ПО:

7. разред: Самоспознаја (10 радионица)

8. разред: Самоспознаја и разумевање света рад, повезивање занимања и школовања са способностима (9 радионица)

Извршилац: одељењске старешине

у сарадњи са одељењским заједница

Време реализ.: према Плану ПО тима

- у оквиру предавања и разговора са ученицима и родитељима или при организовању других посебних облика рада на професионалној оријентацији (изложбе, посете радним организацијама и сл.) посебну пажњу посветити упознавању образовних профила дефицитарних и суфицитарних струка, истичући њихове предности, односно недостатке као и услове запошљавања

Извршилац: одељењске старешине

Време реализ.: током школске године

Сарадник: поједини наставници, посебно ТиИО

- организовати посете РО и одговарајућим средњим школама, посебно онима чији су кадрови дефицитарни (за све ученике или мање групе који испољавају слична интересовања)

7. разред: 6 реалних сусрета

8. Разред: 6 реалних сусрета

Извршилац: одељењске старешине,
наставници ТиИО

Време реализ.: током школске године

Сарадник: педагог, представници РО и
средњих школи

- повремено приређивати изложбе везане за поједине струке, обавештавати ученике преко огласне табле о критеријумима уписа, мрежи средњих школа

Извршилац: психолог

Време реализ.: током школске године

Сарадник: одељењске старешине

- извршити испитивање способности (општих и посебних) и особина личности потребних у раду, а посебно код оних ученика који имају проблеме у избору одговарајућих струка и образовних профила (неопредељени ученици, они код којих постоји неусаглашеност између индивидуалних могућности и одговарајућих захтева жељених занимања, неусаглашеност ставова између жеља ученика и родитеља)

Извршилац: психолог

Време реализ.: март, април

- испитати факторе који утичу на опредељење ученика за поједине струке и образовне профиле, предузимати мере за отклањање оних који нису релевантни за успешан избор (утицај вршњака, нереална очекивања родитеља, предрасуде о појединим подручјима рада и занимања) и усмерити професионална интересовања ученика према оним струкама и образовним профилима који су у складу са њиховим способностима, особинама личности и кадровским потребама.

Извршилац: педагог, психолог

Сарадници: одељењске старешине, предметни н.

- организовати саветодавни рад за поједине ученике који се обраћају за помоћ у решавању својих индивидуалних проблема у избору струка и образовног профила, као и за групе ученика са сличним професионалним интересовањима и проблемима.

Извршилац: психолог,

Сарадници: педагог, одељењске старешине

Време реализ.: април, мај

- кроз родитељске састанке деловати и на родитеље у циљу правилног усмеравања деце (упознавања са мрежом школа, условима уписа ...
- Извршилац: педагог, психолог и одељењске старешине

4.7. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ЦИЉ:

Омогућавање и подстицање естетских, еколошких и хигијенских опажања, разумевања и поступања у процесу стваралачког живљења. Разумевање улоге и значаја личног ангажовања у заштити животне средине и развијање еколошког, здравственог и културног живљења.

ЗАДАЦИ:

- развијање свести код ученика о значају естетске екологије и хигијене у свакодневном животу,
- развијање критеријума за вредновање естетских, еколошких и хигијенских вредности,
- развијање одговорности за очување животне средине
- усвајање одређене хигијенске навике, стицање одговорности за властито здравље и здравље других људи
- подстицање индивидуалног деловања ученика и наставника у развоју естетске, еколошке и хигијенске свести.

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

УРЕЂЕЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ УНУТРАШЊЕГ ПРОСТОРА ШКОЛЕ И ШИРЕГ ПРОСТОРА

Садржај рада	Време реализације	Носилац реализације
уређење дворишта школе велико чишћење школског дворишта, околине и дечјег игралишта сађење биљака и одржавање зелених површина у дворишту школе	IX, IV током године током године	I – IV Сви ученици сви ученици сви ученици
дрво генерације укршавање учионица сађеним биљкама брига о новосађеним садницама (окопавање и заливање) заштита четинара	X, XI IV, V	I сви ученици
узгајање и нега цвећа у учионицама и по ходницима естетско уређење хола школе одржавање хигијене радног места	током године током године током године	 биолошка секција сви ученици

АКТИВНОСТИ У МЕСТУ

Садржај рада	Време реализације	Носилац реализације
учешће у озелењавању града у сарадњи са месном заједницом откривање дивљих депонија смећа и загађивача околине и обавештавање Месне заједнице о запажањима	током године током године	ученици VII - VIII ученици

АКТИВНОСТИ ВЕЗАНЕ ЗА РЕЦИКЛАЖУ ОТПАДА

Садржај рада	Време реализације	Носилац
--------------	-------------------	---------

		реализације
сакупљање и правилно разврставање папира, ПЕТ амбалажа, празних батерија у школском дворишту	током године	сви ученици
рециклажа ПЕТ амбалажа, папира (уметничка радионица: израда и изложба накита, свећа, торби..)	током године	сви ученици
друштвене игре са пластичним чеповима и другим отпадом	током године	сви ученици
модна ревија (одећа од отпада)		сви ученици
компостирање	током године	VIII

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ЗНАЧАЈНИХ ЕКОЛОШКИХ ДАТУМА

Садржај рада	Време реализације	Носилац реализације
Светска акција "Очистимо свет"		Сви ученици
Светски дан здравља		Сви ученици
Дан планете земље (изложба цртежа ученика)	- у складу са датумима за обележавање	Сви ученици
Дан заштите животне средине (гледање документарних филмова у холу или у дворишту школе)		Сви ученици
Дан птица и дрвећа (постављање кућица и хранилица за птице станарице током зиме)	- током зиме	Сви ученици

ХУМАНИТАРНЕ АКЦИЈЕ

Садржај рада	Време реализације	Носилац реализације
Помагање вршњацима у одељењу, разреду или школи (акција друг-другу)	током године	ученици
Пружање помоћи другим ученицима и школама (новчана помоћ, прикупљање уџбеника и књига, одеће...)	током године	ученици
Пружање помоћи старијим и болесним лицима	током године	ученици
Друге хуманитарне активности	током године	ученици

САДРЖАЈИ КОЈИ ЋЕ СЕ РЕАЛИЗОВАТИ КРОЗ ЧОС И ЧОЗ

Садржај рада	Време реализације	Носилац реализације
Прича о екологији – дрво генерације		
Моје дрво дише за мене		
Писмо индијског поглавице		
Срце за планету		
Прва прича о загађењу		
Нарушавање циклуса – загађивање		
Кружење у природи		
Киселе кише		
Уметнички контејнер	по плану	одељењски старешине
Однос према човековој животној средини		
Прерада старе хартије		

Старо је ново Прича о води Добро дрво Озонски омотач Загађивачи моје средине		
--	--	--

4.8. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА ПОНАШАЊА

ПРИЛОГ 1

4.9. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Циљеви програма

- Утицати на повећање свести о безбедности у саобраћају,
- Подизање свести о естетском уређењу наше околине
- Истицање значаја бављења спортом
- Развијање читалачке културе
- Праћење свих догађаја у нашој локалној средини
- Активно учешће у акцијама у локалној средини

Задаци наше школе у програму сарадње са друштвеном средином су следећи:

- планирање и реализовање заједничких активности са субјектима из окружења;
- повезивање школе и локалне заједнице заједничким интересима и активностима;
- обезбеђивање подршке локалне заједнице у активностима школе упобољшању услова рада за ученике и запослене.

У току школске године, планира се сарадња са ужом и широм друштвеном средином. Традиционално имамо добру сарадњу:

- **са одељењима СО Кула:**
 - Посета председника општине првацима
 - Пријем ђака генерације, његових родитеља и руководства школе код председника општине
 - Са одељењем за друштвене делатности, просветним инспектором
 - Са општинским саветом за безбедност Кула - присуство трибинама које организују
 - Са Покретом горана - учешће на конкурс у организацији одласка ученика у Београд
 - Еколошким фондом општине Кула - учешће у акцији »Великог чишћења Србије«
 - са општинском Канцеларијом за ромска питања-појачана сарадња због пројекта " Друга шанса "
- **са Културним центром у Кули:**
 - организација две позоришне представе за млађе разреде и за ученике од 5. учешће на фестивалу дечије драме
- **са КПЗ општине Кула:**
 - редовно учествујемо на, конкурс у »Месец књиге«
 - поред тога традиционално смо укључени у фестивалске активности сусрета песника »Булка“ у Црвенки.
- **Са разним друштвима:**
 - са културно-уметничким друштвима: »Иван Сењук“(домаћини смо Фестивала украјинског дечијег стваралаштва " Веселка ")
 - са КУД »Србија « »Дурмитор» , »Непкер« и завичајно удружење »Бајо Пивљанин«-
 - Са Друштвом за русински језик, књижевност и културу
 - Са математичком друштвом " Архимедес", дописна школа, дописна олимпијада- Мислиша, финале Мислише, Олимпијада школа Републике Србије
 - Са друштвом за обновљиве изворе енергије у Кули (»Дани Сунца“)
 - Са друштвима за управљање отпадом (рециклажа хартије)
 - Са невладином организацијом »Еко-арт“
- **Са школама на територији општине Кула и шире:**
 - Ученици првих разреда током септембра посећују музичку школу и присуствују промотивном концерту ученика музичке школе
 - 12.6.2014.- промоција ученичког стваралаштва »Школе које се воле« одржаће се у сарадњи са музичком школом,
 - Током марта, априла, маја и јуна одржавају се јавне презентације средњих школе из нашег окружења и шире
 - током маја учествујемо на стручном скуп у МТШ »Михајло Пупин" Европски дани Сунца " у Кули.
 - Уочи православног Васкрса учествујемо на Дечијем васкршњем сабору ,
 - Током маја 2014. – учествујемо у сусретима школа на мађарском језику у Суботици - приказ и такмичење у уметничком стваралаштву.
- **Са домом за старе и пензионере обновљена сарадња.** Ученици трећег и четвртог разреда учествују на традиционалној манифестацији " Сунчана јесен живота " а ученици 8-3 разреда их посећују и чате домаћим посластицама поводом Дана школе.

- **Сарадња са Центром за социјални рад** огледа се у покушајима решавања материјалних и социјалних проблема ученика. Током године сарађујемо у финансирању трошкова набавке уџбеника за ученике тешког материјалног стања. Углавном имамо добру сарадњу око обрађивања случајева ученика који се упућују на категоризацију, али нисмо задовољни њиховим ангажовањем око ученика који имају поремећаје понашања, који превазилазе моћи наше педагошко-психолошке службе. И ове године су партнери у пројекту чланови локалног тима за функционално основно образовање одраслих.
- **Са Савезом за физичку културу и спортску рекреацију** школа је остварила чврсту сарадњу кроз организацију и учешће у спортским активностима на нивоу општине. Сва спортска општинска такмичења се већ више година одржавају у нашој школској спортској сали без икакве надокнаде.
- **Са црквеним парохијама** православне, католичке и гркокатоличке цркве у Кули - кроз верску наставу и прославу школске славе.
- **Са националним саветима** мађарске, украјинске и русинске националне мањине.
- **Са Српским народним позориштем у Новом Саду**- посетићемо две представе професионалног позоришта.
- Са луткарским позориштем „Vándor bábszínház” из Темерина
- Са суботичким позориштем „Kosztolányi Dezső”
- Сарадња са ЦНТИ у Новом Саду:
 - учешће у свим промотивним активностима које организује Центар
 - као и у Смотри роботике и интерфејс технологије „Робо-инт инвент 2013.” у Зрењанину.
- Сарадња са СУРС-ом и ДУОК-ом:
 - Домаћини смо Зимских сусрета учитеља Општине Кула.
- Са покрајинским секретаријатима за образовање, за енергетику и минералне сировине, као и Министарством просвете у Београду, Школском управом Западно бачког округа у Сомбору.
 - Поводом Дана отворених врата Скупштине АП Војводине ученици седмог разреда са наставником грађанског, посећују Нови Сад
 - Сваке године учествујемо у Организованом одласку наставника на Светосавску академију у Београд
 - Учествујемо у свим активностима у организацији нашег Министарства и ШУ Сомбор.
- Сарадња са редакцијама новина и дечјим часописима:
 - ``Кулска комуна`, у којем су повремено објављивани текстови из живота и рада школе.
 - Успоставили смо сарадњу и са »Просветним прегледом«, листом просветних радника, дечјим часописима, „Jó rajtás” и „Magyar szó” „7nap”.
- Са привредницима општине Кула и ван ње:

- Настављамо вишеструку корисну сарадња са локалном фотографском радњом "Блитз", која школу помаже фото материјалом и документује рад школе.
- Са штампаријом «Борац» ,«Житобачка», ГП „Блашко“, „Терминг“ „Ливац“, ЈП“Комуналац“ и другима.
- Планирамо учешће на "Марковданским сусретима " на Панонији
- Са школама и друштвима у Мађарској
 - Kereszturi iskolák dákतालкозóја, сусрет ученика насељених места Крстур
 - Успостављање братских односа са Здруженом основном школом у Калочи

4.10. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Циљеви програма:

подстицање и неговање партнерски однос са родитељима, односно старатељима ученика, засновано на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења. Полазну основу за пружање помоћи ученицима у решавању проблема учења и понашања чини управо добро познавање ученика и сагледавање њихове породичне ситуације. Да би се то постигло неопходно је успостављање успешније и садржајније сарадње школе и породице.

ЗАДАЦИ :

- информисање родитеља о њиховим правима и обавезама,те начинима укључивања у рад Школе,
- задовољавање потреба породице и њених циљева,
- едуковање родитеља кроз информисање и пружање адекватног модела васпитања и образовања,
- развијање партнерског деловања породице и школе у образовању и васпитању ученика,
- обезбеђивање редовне, трајне и квалитетне сарадње породице и Школе,
- остваривање позитивне интеракције наставник- родитељ,
- обезбеђивање информисаности родитеља о променама у образовању које се остварују у школи и код ученика, као и о свим дешавањима у животу Школе.

Сарадња са породицом оставарује се кроз:

- индивидуалне, појединачне разговоре и размену мишљења одељенског старешине, предметних наставника, стручних сарадника, директора и родитеља;
- групне разговоре које организује одељенски старешина са групом родитеља чија деца имају исте или сличне проблеме;

- родитељске састанке на којима присуствују сви родитељи ученика једног одељења;
- опште родитељске састанке, којима присуствују родитељи ученика једног разреда (генерације);
- савет родитеља на којем присуствују представници родитеља из свих одељења школе;
- тематски форум родитеља на којем присуствују сви заинтересовани родитељи са следећом тематиком:
 1. Златна правила васпитања
 2. Породично васпитање
 3. Говорна комуникација родитеља и деце
 4. Заједничко деловање школе и породице-«Шта је данас било у школи»

Поред наведеног сарадња са родитељима се остварује и путем посебних препоручених позива, као и редовним информисањем о постигнутом успеху ученика по завршетку сваког квартала.

САДРЖАЈИ	ВРЕМЕ	РЕАЛИЗАТОРИ
Родитељски састанак – избор родитеља за Савет родитеља. Прикупљање података о социјалном статусу ученика. Дан отворених врата.	Септембар	Одељењске старешине, родитељи, стручни сарадници, комисија за сарадњу са родитељима
Радионица –прављење панона са дечијим правима. Учешће родитеља у организацији дечијег вашара који је хуманитарног карактера. Дан отворених врата.	Октобар	Одељењске старешине, Родитељи, ученици
Родитељски састанак – успех и дисциплина. Дан отворених врата.	Новембар	Одељењске старешине, родитељи
Учешће родитеља у припреми приредбе за Нову годину и новогодишњи вашар. Анкетирање родитеља о сарадњи са школом. Дан отворених врата.	Децембар	Одељењске старешине, стручни сарадници, родитељи, комисија за сарадњу са родитељима
Учешће родитеља у организовању сусрета ученика са ... Учешће родитеља у припреми приредбе за Светог Саву. Дан отворених врата.	Јануар	Одељењске старешине, стручни сарадници, родитељи
Час –ликовна култура – израда честитки и изложба која је хуманитарног карактера. Дан отворених врата.	Фебруар	Одељењске старешине, родитељи
Родитељски састанак – успех и дисциплина.	Март	Одељењски старешина, стручни сарадници,

Учешће родитеља у припреми приредбе за 8.март. Дан отворених врата.		родитељи
Радионица – израда корпица и фарбање ускршњих јаја Учешће родитеља у одржавању Дан отворених врата.	Април	Одељењски старешина , родитељи.
Родитељски састанак – припрема за екскурзију. Међународни дан спорта обележити спортским сусретима родитеља и ученика Дан отворених врата.	Мај	Одељењски старешина, родитељи, Ученички парламент
Родитељски састанак – успех и дисциплина. Присуствовање родитеља изложби ученичких радова и приредби за крај школске године. Анкетирање родитеља о сарадњи са школом. Дан отворених врата.	Јун	Одељењске старешине, родитељи, стручни сарадници, комисија за сарадњу са родитељима

4. 11. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

15.1 ПРОГРАМ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЕКСКУРЗИЈА У ПРВОМ И ДРУГОМ ЦИКЛУСУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Циљ и задаци

Циљ екскурзије, као облика образовно-васпитног рада, јесте да допринесе остваривању циљева и задатака образовања и васпитања, циљева и задатака наставних предмета, као и непосредно упознавање с појавама и односима у природној и друштвеној средини, с културним, историјским и духовним наслеђем и привредним достигнућима.

Задаци екскурзије су:

- продубљивање, проширивање и обогаћивање знања и искустава ученика,
- повезивање и примењивање знања и умења,
- развијање љубави према отаџбини, њеној историји, култури и природним лепотама, неговање позитивног односа према свим њеним грађанима и њиховим националним, културним, етичким и естетским вредностима,
- неговање солидарности, хуманизма, другарства и осећаја заједништва,
- успостављање непосреднијих односа између наставника и ученика и ученика међусобно,
- проучавање објеката и феномена у природи,
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима,
- упознавање с начином живота и рада људи појединих крајева,
- развој и практиковање здравих стилова живота,

- развијање свести о значају одрживог развоја и изграђивање еколошких навика и навика заштите животиња,
- развијање способности проналажења, анализирања и саопштавања информација из различитих извора,
- оснаживање ученика у професионалном развоју,
- подстицање самосталности ученика и одговорности за сопствено понашање,
- развијање способности оријентације у простору.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Први циклус основног образовања и васпитања

У складу с наставним програмом, на екскурзијама се могу реализовати следећи програмски садржаји:

Уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика Србије.

Посматрање карактеристичних биљака и животиња (обилазак станишта биљака и животиња у околини и Србији).

Посете заштићеним природним подручјима (национални паркови, резервати, споменици природе...).

Упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи - научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника...).

Развијање способности оријентације у простору и времену.

Обилазак разних типова пољопривредних површина и сточарских фарми (упознавање с производњом здраве хране).

Обилазак привредних друштава и јавних предузећа (прерада природних сировина, упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине...).

Други циклус основног образовања и васпитања

У складу с наставним програмом, на екскурзијама се могу реализовати следећи програмски садржаји:

Посете које омогућавају упознавање са природним лепотама, природно-географским и друштвено-географским одликама Србије (планине, реке, језера, бање, биљни и животињски свет, заштићени природни објекти и национални паркови, становништво, народи и етничке заједнице у Србији...).

Обилазак праисторијских, античких, средњовековних, нововековних и локалитета савременог доба (Лепенски вир, Винча, Сирмијум, Виминацијум - војни логор, Гамзиград - царска палата, Медијана, Студеница, Ђурђеви Ступови, Жича, Милешева, Сопотани, Градац, Грачаница, Високи Дечани, Раваница, Лазарица, Љубостиња, Манасија, Каленић, Сремски Карловци, Крушедол, Ново Хопово, Врдник, Смедеревска тврђава, Голубац, Нишка тврђава, Петроварадинска тврђава, Орашац, Топола, Ћеле-кула, Таково, Тршић, Бранковина, Враћевшница, Текериш, Струганик, Шумарице...).

Обилазак Београда, престонице Србије (Дом Народне скупштине, Народно позориште, Народни музеј, Београдска тврђава, Опсерваторија, Војни музеј, Музеј Српске православне цркве, Музеј Првог српског устанка - Конак кнеза Милоша, Конак кнегиње Љубице, Народна библиотека, краљевски дворови на Дедињу, Музеј града, Авала, Јајинци, Етнографски музеј, Педагошки музеј, Музеј Вука и Доситеја, Саборна црква, храм Светог Саве на Врачару, Природњачки музеј, Ботаничка башта "Јевремовац", зоолошки врт, Музеј југословенске кинотеке, Музеј Николе Тесле, Музеј савремене уметности...).

Обилазак установа културе у Србији (Галерија Матице српске у Новом Саду, Српско народно позориште у Новом Саду, Књажевско-српски театар у Крагујевцу, завичајни и локални музеји, спомен-куће...).

Обилазак привредних друштава и јавних предузећа (предузећа у областима прехранбене, хемијске, машинске и електроиндустрије, индустрије грађевинског материјала, енергетике...).

УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЕКСКУРЗИЈА

Многа знања, умења и ставове ученици најцелишодније стичу и развијају кроз активности које се одвијају ван учионице. Екскурзије су зато важан облик рада са ученицима који пружа велике могућности за остваривање бројних задатака образовања и васпитања. Наведене задатке екскурзије, који су бројни и разноврсни, треба посматрати кроз чињеницу да се екскурзије реализују током целокупног основног образовања и васпитања и да постоји кумулативни ефекат тог облика рада, који најчешће није могуће одмах у целости сагледати. Пуни смисао и оправданост постојања екскурзије је управо у њеној трансферној вредности на даљи развој ученикове личности. У избору програмских садржаја и маршрута екскурзија, као и њиховог трајања, потребно је узети у обзир захтеве наставних програма свих предмета које ученици изучавају у тој школској години, циљеве и задатке екскурзије, узраст ученика и њихове психофизичке способности.

У стручној припреми учествују сви наставници водећи рачуна да се кроз екскурзију што више повежу образовно-васпитни захтеви различитих наставних предмета. У стручним и педагошко-методичким припремама, имајући у виду циљ и задатке сваке екскурзије, наставници треба пажљиво да се упознају са маршрутом и могућностима које она пружа, како за стицање нових, тако и за продубљивање и систематизацију већ усвојених знања.

Наставничко веће може да одреди једног наставника за стручног вођу пута, који ће на себе преузети обавезу стручне припреме екскурзије. Он ће, консултујући предметне наставнике и доступну литературу (приручнике, монографије места, проспекте, туристичке водиче, путописе...), сачинити оперативни план рада за сваки дан на екскурзији, са прецизно одређеним објектима и местима који ће бити посећени и активностима које треба реализовати. Оперативни план екскурзије биће саопштен ученицима, а предметни наставници могу да формирају ученичке групе које ће добити задужење да, на основу препоручене литературе, саставе кратке реферате који ће бити прочитани приликом посете одређеним објектима или током путовања кроз поједине крајеве.

Помоћ у припреми екскурзије могу пружити и родитељи који поседују знања и искуства релевантна за њену организацију и реализацију.

На екскурзији треба водити рачуна о физичком и психичком капацитету ученика одређеног узраста, посебно о правилној расподели активности и периода одмарања. Због обиља утисака и специфичних околности у којима се одвија екскурзија тешко је дужи временски период одржавати пажњу ученика. Треба избегавати опширна предавања, објашњења са великим бројем података и активности које су дуготрајне и замарајуће. Део времена може се посветити организовању такмичења у разним дисциплинама: фудбалу, кошарци, одбојци, трчању, скакању, певању, рецитовању, квизовима и сл.

Пре разгледања неког објекта било би корисно одржати кратак састанак са тамошњим стручњацима (кустосима, водичима, инжењерима...), упознати их с циљем посете и замолити их да њихово излагање буде прилагођено ученицима. Ако излагање стручног водича превазилази могућности ученика да га разумеју, наставник треба да интервенише и пружи појашњења која одговарају предзнању ученика, њиховом узрасту и интересовањима. Подразумева се да сва излагања на екскурзији којима се објашњавају различите појаве у природи и друштву морају бити на потребном научно-стручном нивоу.

Посете привредним предузећима треба искористити за потпуније информисање ученика о појединим занимањима како би се по завршетку основног образовања и васпитања лакше определили за одређени позив.

Реализација постављеног циља екскурзије у великој мери зависи од способности наставника да са ученицима успешно ради и ван учионице. Његова улога је сада сложенија и захтевнија, јер осим што организује и реализује предвиђене активности, брине и о безбедности ученика који су током екскурзије одвојени од својих породица. У свом раду наставник треба да уважава узрасне карактеристике ученика, разлике у њиховим потребама и могућностима, да подстиче сарадњу и тимски рад, самосталност и личну одговорност.

По повратку са екскурзије, стечена знања и искуства треба што више интегрисати у наставни процес. Пожељно је са ученицима разменити утиске, извршити систематизацију и обраду података добијених током екскурзије, а од прикупљеног материјала (цртежи и фотографије музејских експоната, биљног и животињског света, културно-историјских споменика, установа културе, природних лепота...) приредити изложбу, као пригодан начин да се реализована екскурзија представи на нивоу школе.

Циљеви наставе у природи су:

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе;
- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима.

Задаци и садржаји наставе у природи остварују се на основу наставног плана и програма образовно-васпитног рада и школског програма и саставни су део годишњег програма рада школе.

Задаци који се остварују реализацијом програма наставе у природи су:

- побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
- задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и играм;
- очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;
- развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика;

- упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
- упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;
- упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости;
- упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену;
- оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи;
- развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;
- формирање навика редовне и правилне исхране;
- навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна;
- разумевање и уважавање различитости међу појединцима;
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

Настава у природи пружа могућности интердисциплинарног повезивања садржаја различитих наставних предмета и других ваннаставних активности.

Планирање садржаја овог облика рада врши се на основу наставних програма обавезних и изборних наставних предмета из којих се издвајају они садржаји који су погодни за остваривање циљева и задатака наставе у природи, а одговарају условима у којима се она реализује. У самим наставним програмима за поједине предмете могу се наћи садржаји који експлицитно или имплицитно упућују на погодност овог облика образовно-васпитног рада (свет око нас, природа и друштво, физичко васпитање, ликовна култура, музичка култура, чувари природе, народна традиција, грађанско васпитање...).

Један од битних услова успешне реализације овог облика образовно-васпитног рада јесте припрема ученика, родитеља и наставника.

Одвајање ученика од породице у дужем временском периоду и боравак у новим условима представља озбиљан захтев за ученике тог узраста и зато је важно да буду добро припремљени за оно што их очекује на настави у природи.

Припрема подразумева да се ученици унапред упознају са местом у које одлазе, условима живота у којима се организује настава у природи, облицима и садржајима рада, начином превоза и понашањем у току пута, потребним књигама, прибору, одећи, обући, појединим спортско-рекреативним активностима које ће се тамо реализовати. Ученицима треба пружити прилику да питају и добију одговор о свему што их занима, а наставник треба да чује и уважи, у мери у којој је то могуће, њихове потребе, жеље и интересовања. Посебну пажњу треба посветити делу припреме у коме се наставник са ученицима договара око правила понашања током извођења наставе у природи – уз разумевање зашто је важно њихово поштовање.

Припрема родитеља подразумева организовање родитељских састанака и пружање информација о основним географским карактеристикама и климатским условима краја у коме се организује настава у природи, времену одласка, дужини боравка, цени, документацији коју треба припремити, условима смештаја, исхране, здравствене заштите, условима живота и рада ученика, могућностима комуникације са децом и сл. Истовремено се родитељима дају детаљна упутства о припреми деце, са списком неопходног прибора за личну хигијену, писање, потребном гардеробом... Ради прикупљања важних информација везаних за здравствени и психофизички статус деце,

њихове особености, специфичне навике и интересовања, организују се са родитељима посебни разговори.

Припрема наставника обухвата индивидуалну и заједничку припрему.

Заједничка припрема се одвија путем краћих састанака на нивоу школе. На њима се разматрају најважнија организациона питања о месту и условима боравка, цени и сл. Индивидуална припрема обухвата добро информисање наставника о географским и геолошким карактеристикама краја, о флори и фауни, историјским подацима, значајним културним, привредним и другим објектима који се могу посетити, обичајима и етнографским карактеристикама подручја и места на коме ће се одвијати настава у природи. На основу прикупљених података и постављених циљева и задатака наставе у природи, наставник саставља програм који ће се реализовати (пored садржаја наставе програм поседује и спортско-рекреативне и културне активности, друштвене игре, типске вечерње програме...), одабира методе и облике рада, одређује динамику активности и припрема све што ће му обезбедити ефикасан и успешан рад. Добар програм наставе у природи поседује чврсту структуру, која пре свега указује шта треба постићи. Како је немогуће предвидети све факторе који су од утицаја на њену реализацију неопходни су и оперативни планови који поседују флексибилност, односно прилагодљивост датим околностима нпр. лошим временским условима.

Реализација постављених циљева наставе у природи у великој мери зависи од способности наставника да са ученицима успешно ради и ван учионице. Његова улога је сада сложенија и захтевнија јер, осим што организује и реализује редовну наставу и предвиђене активности, брине и о безбедности ученика. У свом раду он треба да уважава индивидуалне карактеристике ученика, разлике у њиховим потребама и могућностима, да подстиче сарадњу и тимски рад, самосталност и личну одговорност.

Приликом остваривања програма наставе у природи треба што више наставних и ваннаставних активности реализовати у природном окружењу – уз смењивање редовне наставе, самосталних активности ученика, спортско-рекреативних и културних активности, игре и забаве, пасивног и активног одмора.

По повратку са наставе у природи, стечена знања и искуства треба што више интегрисати у наставни процес и омогућити ученицима да искажу своје утиске и осећања о ономе што су доживели.

4.12. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Садржаји програма	Активности	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Обука запослених из прве помоћи Оспособити запослене за против-пожарну заштиту Учешће родитеља у поступку прописивања мера , начина и поступка заштите и безбедности деце и ученика за време боравка у школи	Присуство предавњу, вежбање, Активан рада у Савету родитеља	Усмено излагање , практичне вежбе Састанци СВ	Оспособити одређени број запослених за пружање прве помоћи при повређивању како ученика тако и запослених Правилно реаговање у случају пожара Побољшање услова за безбедност и заштиту деце и ученика
Управљање отпадом и смећем	Предавања	Усмено излагање, презентација	Оспособити помоћно особље за правилној безбедно по здравље одлагање отпадом и смећем
Обука помоћног особља о правилном и безбедном коришћењу средстава за хигијену	Предавања	Усмено излагање , презентација	Оспособити помоћно особље да правилно и безбедном користи средстава за хигијену
Укључивање родитеља ради елиминисања могућег злостављања од стране ученика према вршњацима и према запосленима	Састанак са саветом родитеља, родитељски састанци	Усмено излагање	Елиминисање могућег злостављања од стране ученика према вршњацима и према запосленима, избећи ризичне ситуације, оснажити ученике и запослене за мирно решавање конфликта

4.13.ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Циљеви и задаци програма здравственог васпитања су:

- усвајање ширег обима знања о свим областима здравственог васпитања;
- рад на унапређењу хигијенских и радних навика
- покушај отклањања негативних, штетних навика по здравље ученика;

- остваривање добре сарадње школе са породицама ученика
- остваривање сарадње са установама које се баве здравственом заштитом

Здравствена заштита ученика оствариваће се као и претходних година једним делом у школском диспанзеру Дома здравља и обухватаће следеће превентивне активности:

- систематски преглед ученика
- преглед ученика пред одлазак у школу у природи и екскурзије
- контролу хигијенско-санитарних услова рада школе

Другим делом, здравствена заштита ученика се остварује у школи. Програмски садржаји ће се реализовати у оквиру редовне наставе, на часовима одељењског старешине и ваннаставних активности (кроз спортске секције, клубове здравља, акција за унапређење школског простора и слично) као и кроз сарадњу са родитељима. За реализацију ових активности су одговорни: предметни наставници, одељењске старешине, педагошко-психолошка служба, директор, лекари.

Од метода ће се углавном користити:

- предавање, односно излагање
- креативне радионице
- прикази, изложбе
- трибине, округли столови

Здравствено - едукативни програм реализоваће се из тематских области:

- Здрав живот и како га одржати
- болести зависности (пушење, алкохол, наркоманија)
- спорт и рекреација у унапређењу здравих стилова живота
- сида и полно преносиве болести
- поремећаји исхране – анорексија и булимија
- туберкулоза и болести дисајних путева

4.14.ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Циљ: развијање свестране личности оспособљење да брине за сопствено здравље, здравље своје породице, ближе околине и шире друштвене заједнице.

Задаци: - Стицање неопходних знања од стране ученика значајних за формирање ставова, вредности и понашања која карактеришу здраву личност способну за избор пожељних стилова живота,

- формирање механизма одбранбеног понашања;
- поштовање Закона, прописа и правила понашања.

Садржаји програма реализоваће се кроз редовну и изборну наставу :

- ваннаставне активности
- часове одељењског старешине и заједнице
- сарадњу са друштвеном средином
- рад са родитељима
- програм рада стручних сарадника.

А) РЕДОВНА НАСТАВА

Ред. број	САДРЖАЈ РАДА	УЗРАСТ	НОСИЛАЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗ.
1.	Наставу прилагодити индивидуалним способностима и интересовањима ученика	I-VIII	настав. предмет наставе, стручни сарадници	током год.
2.	Укључити наставнике у реализацију пројекта «Умеће комуникације»	I-VIII	стручни сарад., наставници разредне и предметне наставе	током године
3.	Радити на квалитетнијој комуникацији ученик - наставник	I-VIII	стручни сарад., наставници разредне и предметне наставе	током године
4.	На часовима познавања природе и друштва користити погодне садржаје	I-IV	наставник разредне наставе	током године
5.	Кроз наставу биологије користити садржаје: - хигијена тела и исхране - упознавање са заразним болестима - алкохолизам, дуван, наркоманија – утицај на здравље	V VI VII	наставник биологије	током године
6.	На часовима физичког васпитања неговати спортски дух, развијати навику бављења рекреацијом, подстицати правилан физички развој	I-VIII	наставници разредне наст. наставници физичког	током године

Б) ЧАСОВИ ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ И ЗАЈЕДНИЦЕ

Ред. број	САДРЖАЈ РАДА	УЗРАСТ	НОСИЛАЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗ.
1.	У оквиру ЧОС-а и Чоз-а реализовати теме по програму: Буквара дечијих права, Конвенције о правима детета, Чувари осмеа, Здрава школа и Програм за естетско и хигијенско уређивање школе Програми ће се реализовати и зависности од Годишњих планова и програма рада школе	I-VIII	наставници разредне наставе. одељењскњ старешине, стручни сарадници	током године

В) ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Ред. број	САДРЖАЈ РАДА	УЗРАСТ	НОСИЛАЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗ.
1.	Појачани рад слободних активности и повећана заступљеност ученика у том раду	I-VIII	наставници разредне и предметне	током године

			наставе	
2.	Литерарни и ликовни конкурси	I-VIII	наставници српског и мађарског језика и ликовне културе	током године
3.	Спортска такмичења	I-VIII	наставници физичког васпитања у сарадњи са учитељима	током године
4.	Пролећни и јесењи крос	III-VIII	наставници физичког васпитања	по плану извођења
5.	Боравак у Школи у природи	I-IV	наставници разредне наставе	по плану извођења

Г) САРАДЊА СА ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ

Ред. број	САДРЖАЈ РАДА	УЗРАСТ	НОСИЛАЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗ.
1.	Праћење раста и развоја и рано откривање обољења и поремећаја у расту и развоју	I-VIII	дом здравља педијатар	током године
2.	Систематски преглед	I-VIII	дом здравља педијатар	током године
3.	Праћење појава малолетничке деликвенције и њихово евидентирање	I-VIII	струч. сарадници у сарадњи са ЦСР и МУП - ом	током године

Д) РАД СА РОДИТЕЉИМА

Ред. број	САДРЖАЈ РАДА	УЗРАСТ	НОСИЛАЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗ.
1.	Саветодавни рад са родитељима	I-VIII	одељењске старешине и струч.сарадници	током године
2.	Трибина за родитеље - «Проверите како васпитавате» - «Болести зависности»	I-IV VII-VIII	Љ. Продановић Раскршће	током године

Ђ) РАД СТРУЧНИХ САРАДНИКА

Ред. број	САДРЖАЈ РАДА	УЗРАСТ	НОСИЛАЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗ.
1.	Реализација превентивних радионица: «Наша свест о свету дроге»	VII	стручни сарадници	друго полугодиште
2.	Реализација превентивних радионица: «Како донети одлуку - дрога – не!»	VIII	стручни сарадници	друго полугодиште
3.	Анкета на тему : Дрога и млади	VII, VIII	Струч.сарадници	током године
4.	Реализација радионица из програма «Умеће одрастања», «Ненасилна комуникација», «Учионица добре воље»	V – VIII	стручни сарадници	током године
5.	Евидентирање и индивидуални рад са ученицима код којих је уочен проблем у понашању	I – VIII	стручни сарадници	током године

Програм "Учионица добре воље"

ЦИЉ програма је да помогне школској деци различитих узраста да савладају вештине и знања нужна за излагање на крај с неким проблемима типичним за те фазе личног сазревања и за успешно успостављање складних социјалних односа. Он подстиче усвајање знања и вештина неопходних за конструктивно и одговорно социјално понашање и решавање сукоба који су саставни део друштвеног живота. Намера овог програма јесте да олакша ученицима да увиде како сукоб није исто што и свађа, већ да може бити драгоцену искуство кроз које се стичу важна сазнања о себи и другима која се сазнања могу потом уклопити у сопствени репертоар свакодневног понашања.

Програм ће бити реализован на часовима одељењског старешине од III - VI разреда

Број радион.	Садржај рада	Узраст	Носилац реализације	Време реализац.
1.	Шта је то учионица добре воље	V	наставници	током
2.	Ко си ти, ко сам ја			
3.	Причам ти причу			
4.	Како нас други случају			
5.	Сведеља	И	учитељи	школске
6.	Помозите, шта да радим, другови ме одбацују			
7.	Може ли се сукоб спречити			
8.	Наговорили су ме...			
9.	Када станем у туђе ципеле	VI	педагог	године
10.	Човече, љутиш се?			
11.	Како сукоб најбоље решити			
12.	Извини			
13.	Сада знам како са проблемима!	III	психолог	
14.	Шта носим са собом			
1.	Шта је то учионица добре воље	И		
2.	Ја сам ја, а ко си ти?			
3.	Бунар жеља			
4.	Шта да радим кад ме нешто дели од оног што желим?			
5.	Бесометар	IV		
6.	У поверењу је успех			
7.	Пажљиво са речима			
8.	Извини и хвала			
9.	Хајде да се договоримо			

Програм: "Умеће одрастања"

ЦИЉ - помоћ и подршка младима да своје развојне тешкоће и проблеме решавају на адекватнији и за даљи развој кориснији начин.

Програм ће бити реализован на часовима одељењског старешине у VII и VIII разреда.

Број радионице	Садржај рада	Узраст	Носилац реализације	Време реализације
1.	Упознавање	VII	разредне	током
2.	Интервју			
3.	Шта кажемо и како ме разумеју			
4.	Говор без речи			
5.	Ја и други			
6.	Однос према школи			
7.	Размишљај о наставницима			
8.	Пријатељство			
9.	Колико се познајемо са родитељима			
10.	Какве родитеље желимо	и	старешине	школске
11.	О себи			
12.	Шта кажу и како их разумем			
13.	Учење			
14.	Родитељи нису само родитељи			
15.	Ни њима није лако			
16.	Улога школе у мом животу			
17.	Шта бих волео да будем кад порастем			
18.	Сарадња у групи			
19.	О осећањима			
20.	Страх			
21.	Вредности			
22.	Колико се познајемо			
23.	Љубав			
24.	О сексуалности			
25.	Креативна радионица			
26.	На сваком крају је нов почетак			

Пројекат: "Чувари осмеха"

Циљ програма радионица у оквиру пројекта "Чувари осмеха" је следеће:

- да кроз размену и игровном контексту помогне деци да успоставе емоционалну стабилност,
- да развије оптималне стратегије за превазилажење непријатних психичких стања,
- да унапреди вештине самоизражавања и споразумевања,
- да ојачају поверење и поуздање у себе и друге,
- да обогате позитивна сазнања о себи и другима.

Програм ће бити реализован на часовима одељењског старешине у II, III и IV разреду.

Број радионице	Садржај рада	Узраст	Носилац реализације	Време реализације
1.	Свест о себи (I)			
2.	Моје место за опуштање			
3.	Шта ме брине			
4.	Сарадња (I)			

5.	Снови			
6.	Мој бес	II		
7.	Страхови (I)		наставници	
8.	Туга			ТОКОМ
9.	Ја и како ме виде други			
10.	Љубав			
1.	Свест о себи (II)			
2.	Времеплов (лични континуитет)		разредне	
3.	Моје место за опуштање			школске
4.	Шта ме брине			
5.	Сарадња (I)			
6.	Снови	III		
7.	Мој бес			
8.	Страхови (II)			
9.	Туга		наставне	године
10.	Моје жеље			
11.	Ја и како ме виде други			
12.	Љубав			
Број радионице	Садржај рада	Узраст	Носилац реализације	Време реализације
1.	Свест о себи (II)			
2.	Времеплов		педагог	
3.	Моје место за опуштање	IV		
4.	Изражавање осећања			
5.	Комуникација осећања			
6.	Комуникација и неспоразуми (I)			
7.	Комуникација и неспоразуми (II)		Уитељи	током
8.	Сарадња (II)	IV		школске
9.	Конфликти		педагог	године
10.	Моје жеље			

Пројекат: "Узајамно васпитање: Језик жирафе у школи"

Циљ програма радионица у оквиру пројекта "Ненасилна комуникација" је:

- да у игровој, опуштеној атмосфери деца сазнају и осете разлике између комуникације која диже зидове и оне која отвара прозоре међу људима,
- да деца открију изворе својих неспоразума и сукоба с другима,
- да се сукоби превазиђу на конструктиван начин,
- овладавање вештинама изражавања и примања, које пружа више личног задовољства и омогућава складније односе са околином.

Програм ће бити реализован на часовима одељењског старешине (подела на групе).

Број радионице	Садржај рада	Узраст	Носилац реализације	Време реализације
----------------	--------------	--------	---------------------	-------------------

1.	Жирафеће срце	V	педагог и психолог	I полугод
2.	Кад бих био/била жирафа			
3.	Осећам се овако			
4.	КАКО СЕ КО ОСЕЋА КАД!!!			
5.	Кишобран			
6.	Да ли се чујемо - прича о ушима			
7.	Дете и пас			
8.	О стиду и срамоти			
9.	Бумбар			
10.	Жирафе у учионици			
11.	Када ја нећу			
12.	Шта се коме допада			
13.	Шта можемо да урадимо да нам живот буде лепши?			
14.	У свету жирафа			

4.15. ПРОГРАМ ПРИЛАГОЂАВАЊА УЧЕНИКА И НАСТАВНИКА НА НОВУ СРЕДИНУ

НОВИ УЧЕНИЦИ:

- 1.Разговор са родитељима и учеником – директор и стручни сарадник
- 2.Упис ученика – правник и административни радник
- 3.Распоређивање у одељење – стручни сарадник(психолог) уз разговор са одељењским старешином, директором и родитељима ученика
- 4.Помоћ ученику и родитељима око набавке уџбеника – стручни сарадник, библиотекар и одељењски старешина
- 5.Упознавање ученика и родитеља са школом, школским правилима, одељењским старешином и/или предметним наставником – стручни сарадник
- 6.Упознавање ученика са вршњацима, распоредом учионица и распоредом часова – одељењски старешина
- 7.Праћење адаптације ученика на нову средину, понашања и залагања – одељењски старешина а по потреби и стручни сарадник који је био на пријему ученика
- 8.Обезбеђивање помоћи вршњака из одељења – одељењски старешина
9. Индивидуални саветодавни рад ученика и родитеља са психологом и/или педагогом – на почетку двонедељно а касније по потреби
10. Процена степена адаптације, евентуалних потешкоћа и предузимање одговарајућих мера – одељењски старешина у сарадњи са ученикоми родитељем

НОВИ НАСТАВНИЦИ:

1. Разговор са наставником, задужења за текући период– директор школе и правник
2. Разговор са представником стручне службе о планирању рада
- 3.Упознавање новог наставника са колегама – директор и/или представник стручне службе
- 4.Укључивање у рад стручних органа у школи – колеге
5. Континуирана помоћ у адаптацији и раду – колеге из струке и стручна служба

4.16. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Циљеви: - развијање позитивног односа према читању код ученика, подстицање ученика на редовно долажење у библиотеку и тако развијати њихове читалачке навике, подстицање ученика на коришћење разних видова извора информација (енциклопедије, лексикони, речници, часописи, интернет...). развијање навике за учешће на литерарним и другим конкурсима и у културно-друштвеним активностима, неговање навике брижног односа према књижном фонду и на читање дечијих часописа и других периодичних издања.

Задаци: - обезбеђивање обавезне лектире и књижевности ван школске литературе за све узрасте,

- обезбедити дечју штампу за све узрасте,
- обезбеђивање књижне и некњижне грађе за наставнике и стручне сараднике,
- помоћ ученицима у реализацији мултимедијалних пројеката, креативних радионица,
- обезбеђивање уџбеника, стручне литературе за учеснике на разним такмичењима,
- обезбеђивање приручника и уџбеника за наставнике
- вођење дневне статистике у вези са коришћењем књижног и некњижног фонда библиотеке.

ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА БИБЛИОТЕКЕ

1. ПЛАНИРАЊЕ И ПРОГРАМИРАЊЕ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА

- Планирање набавке литературе за ученике и наставнике
- Планирање набавке периодичних публикација за ученике и наставнике
- Планирање набавке литературе за наставу: уџбеници за ученике, уџбеници и приручници за наставнике

2. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА

- Учешће у изради годишњег плана рада и самовредновање рада школе
- Одабирање и припремање литературне и друге грађе за разне образовно – васпитне активности
- Побољшање информационе, медијске и информатичке писмености

3. РАД СА НАСТАВНИЦИМА

- Сарадња са наставницима у припремању ученика за самостално коришћење извора информација
- Организовање наставних часова из појединих предмета у библиотеци
- Утврђивање годишњег плана обраде лектира

- Информисање корисника школске библиотеке о новоиздатим књигама, стручним часописима, јубилејима, о тематским изложбама, сусретима са књижевницима

4. РАД СА УЧЕНИЦИМА

- Обучавање ученика за самостално коришћење различитих извора информација, сазнања у настави и ван ње
- Обучавање ученика за употребу информационих библиотечких апарата – према њиховим способностима
- Помоћ у изради задате теме
- Развијање позитивног односа према читању
- Навикавање ученика за пажљиво и брижно коришћење библиотечке грађе
- Развијање навике долажења у школску библиотеку; узимање учешћа у њеним културно – просветним активностима
- Развијање истраживачког духа, осећаја за естетске вредности
- Помоћ ученицима на реализацији школских пројеката (толеранција, еколог, школа без насиља, дечија права)

5. РАД СА РОДИТЕЉИМА

- Учешће на родитељским састанцима ради давања информација о читалачким интересовањима и потребама
- Сарадња са родитељима у вези са развијањем читалачких навика ученика

6. РАД СА ДИРЕКТОРОМ, СТРУЧНИМ САРАДНИЦИМА, ПЕДАГОГОМ, ПРАТИОЦЕМ УЧЕНИКА

- Сарадња са стручнима већима наставника, педагогом, психологом, директором у вези са набавком и коришћењем књижне и некњижне грађе
- Информисање о набавци стручне литературе за предмете, дидактичко – методичке литературе
- Припрема заинтересованих за реализацију мултидисциплинарних пројеката и за организације књижевних сусрета, креативних радионица
- Обезбеђивање књижне и некњижне грађе за ученике, наставнике и стручне сараднике
- Припремање и организација културних активности: изложбе, конкурси, сусрети, обележавање значајних јубилеја везаних за школу (Дан језика, светски дан књижевности, месец књиге, дечија недеља, дан матерњег језика, дан писмености)
- Учешће у припремању Интернет презентације школе

7. РАД У СТРУЧНИМ ОРГАНИМА И ТИМОВИМА

- Рад у школским тимовима на изради годишњег и развојног плана школе и школског програма
- Рад у школским тимовима у складу са решењем директора

- Рад у тимовима у циљу промовисања школе и прикупљања средстава за обнову књижног фонда
8. САРАДЊА СА НАДЛЕЖНИМ УСТАНОВАМА, УДРУЖЕЊИМА, ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
- Сарадња са другим школама, градским библиотекама (рамена, позајмица)
 - Сарадња са локалном самоуправом: промоција рада библиотеке и школа
 - Сарадња са просветним, научним и културним установама (новинско – издавачка предузећима, РТВ центрима, позориштима, домовима културе, културно – просветном заједницом, заједнице које се баве радом и слободним временом ученика
 - Учешће у раду школских библиотекара Србије
9. ВОЂЕЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ, ПРИПРЕМА ЗА РАД И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ
- Праћење и евиденција коришћења литературе и рада школске библиотеке
 - Вођење документације о раду школске библиотеке и школских библиотекара – анализа и вредновање рада школске библиотеке
 - Стручно усавршавање – учешће на семинарима, саветовањима и другим скуповима
 - Пран рада школске библиотечке секције

4.17.ПРОГРАМ РАДА ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА

Пре или после редовне наставе (у зависности од смене) организује се продужени боравак у школи за ученике првог и другог разреда основне школе.

Боравак и рад према таквом облику организује се од 7 сати до 13 сати и од 13 до 17 сати . Организују се групе ученика истог разреда, али различитих одељења. Два учитеља воде две групе, једна од њих је двојезична, односно одељења и по договору одлучују о подели активности у одељењу (наставе, израда домаћег задатка, сати слободних активности и сати слободног времена).

Учитељи који раде у продуженом боравку се договарају и усклађују своје активности са учитељима из редовне наставе. У циљу упознавања деце, као и решавања педагошких ситуација учитељи из продуженог боравка су упућене на континуирану сарадњу са педагогом и психологом школе.

Учитељи који раде у продуженом боравку делују јединствено, сараднички, синхронизовано, свеобухватно и интегрисано са читавим разредним процесом. Заједно сарађују с родитељима, одржавају родитељске састанке и појединачне индивидуалне разговоре с родитељима.

Следећа начела курикуларног приступа, а у складу с начелима локалног и школског курикулума, унутарња организација намеће свакој школи одговорност у креирању недељног и дневног распореда активности. Сваки учитељски тим креатор је свакодневног рада с ученицима, у складу са законитостима струке.

Циљеви реализације садржаја у продуженом боравку у складу су са општим циљевима основног образовања (три општа циља)

- 1.Омогућити детету пун живот и открити његове/њене пуне потенцијале као јединствене особе
- 2.Омогућити детету његов/њен развој као социјалног бића кроз живот и сарадњу са осталима како би допринела/допринео добру у друштву
- 3.Припремити дете за даље образовање и целоживотно учење (учити како учити)

Подручја рада:

Хармоничан развој тела и душе: задовољавање потребе за кретањем и установљавањем културе кретања; поправљање координације покрета, осећаја за ритам и; комуницирање с основним предпоставкама здравог начина живота; утемељивање основних хигијенских и здравствених навика; обогаћивање емоционалног живота; упознавања себе и других; објективна самоевалуација; јачање потреба за интерперсоналним везама.

Процес социјализације и комуникације: истраживање и континуирани рад на побољшању интелектуалних, емоционалних и моралних особина личности; упознавање са друштвено прихватљивим облицима понашања у одређеним ситуацијама; јачање антидискриминационог осећања и хуманог односа према друштву ; усвајање практичних знања повезаних са елементарним грађанским васпитањем и свакодневним животним дужностима.

Вербална комуникације или вербализација: рад на усавршавању вербалне вештине и проширивању вокабулара; циљани развој менталних способности; утемељење вештина за самоучење и самоедукацију.

Уз постизање вештине прецизног и течног писања и читања, од ученика првог и другог разреда захтева се развијање вештине интерпретативних, критичких и креативних читатељских вештина и изражајног читања и рецитовања.

Учење писаних слова први је корак у учењу употребе писаног језика. Аутоматском писању претходи учење облика и спајања слова. Ученици морају бити оспособљени да довољно брзо пишу како би писање користили као алат.

Захтев развијања лепог рукописа, економичне и уредне организације текста и употребе стандардних и уредних слова не спречава индивидуалне особине рукописа. Ученици морају да науче како да пишу без изостављања, замене или испуштања слова.

Утемељење основа математичке, логичке и научно-технолошке писмености: активности креативног, јасног и логичног решавања проблема; откривање, ређање, класификовање, генерализовање, скицирање, рачунање и мерење; примена математичких знања у различитим концептима; употреба речи, бројева, симбола, табела и модела за објашњење математичких законитости; коришћење пригодног математичког записа, математичке и остале терминологије везане уз природне науке; решавање проблема вербалним и симболичким делатностима; употреба информацијско комуникацијских технологија; увежбавање и развој радно-практично-техничких вештина.

Културно-уметничко подручје развоја: повезивање емотивне и моралне са естетском сфером живота и рада кроз позоришне и филске (тв) представе; читање поезије и прозе и експериментисање у интерпретацијама; упознавање с класичном и прикладном литературом; креативно изражавање кроз креирање ликовно-вајарских радова.

Пажња се обраћа књижевним, историјским, географским и уметничким информацијама и изражајима блиским узрасту ученика.

Игре, спорт и рекреација: задовољавање потреба за кретањем; игре опонашања, дечје игре из народне традиције, импровизовање игара у самосталној режији, поправљање координације покрета, групно импровизовање игара пропраћено ритмом, покретом и мимиком; елементарне игре, групне игре, спортске игре, такмичарске игре итд.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Остваривање циљева и развој кључних подручја ће се најбоље остварити усмеравањем рада на садржаје, теме, кључне појмове и образовна постигнућа која су прописана Наставним планом и програмом за одређени разред. Садржаје ће реализовати учитељ у продуженом боравку, али у договору с учитељем који ради у редовној настави. Стога је изузетно важно све активности планирати како би се постигла кохерентност међу одабраним садржајима и усклађеност деловања међу учитељима.

Време предвиђено за реализацију пратећих активности треба реализовати у складу с претходно наведеним циљевима рада у продуженом боравку, имајући увек на уму узраст и могућности детета.

Креативност, иновативност и учитељска вештина максимално ће доћи до изражаја при одабиру игара, литературе, културних садржаја као и садржаја којима ће реализовати захтеве за развојем социјализацијских и комуникацијских те радно-техничких компетенција.

Посебну пажњу треба посветити целокупном развоју детета, у здраву, самосталну, радно оспособљену јединку која ће у будућности својим знањем, развијеним животним вештинама и ставовима допринети развоју друштва.

ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД ЧАСОВА РЕДОВНИХ И ПРАТЕЋИХ АКТИВНОСТИ

Редни број	<i>РЕДОВНЕ АКТИВНОСТИ ДНЕВНОГ БОРАВКА</i>	НЕДЕЉНИ БРОЈ РАДНИХ ЧАСОВА	ГОДИШЊИ БРОЈ РАДНИХ ЧАСОВА
1.	Израда домаћих задатака и учење (Српски језик, Мађарски језик Математика, Свет око нас)	10	360
2.	Допунска настава, додатна настава (Српски језик, Мађарски језик Математика)	1	36

	<i>ПРАТЕЋЕ АКТИВНОСТИ ДНЕВНОГ БОРАВКА</i>		
3.	Мала школа великих ствари	2	72
4.	Оловка пише срцем	1	76
5.	Шарам - стварам	2	72
7.	Певам, плешем, глумим	1	36
8.	Цртани филмови	2	72
9.	Игре без граница	5	136

10.	Активност по избору ученика	2	72
	<i>ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ ДНЕВНОГ БОРАВКА</i>		
11.	Припрема за оброк и исхрана	1	36
	укупно	26	868

Напомена- Број часова у току недељног броја може бити променљив у зависности од потребе додатне, допунске наставе и активности по жељи ученика.

4.18.ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА

Циљеви рада: кроз рад у Парламенту ученици развијају вештине дијалога, толеранције, заступања сопствених интереса, активног учествовања у доношењу одлука, реализовања сопствених идеја. Два представника Парламента присуствују седницама Школског одбора и на тај начин се укључују и у решавање проблема ученика везаних за школу.

Задаци Ученичког парламента су:

- презентација мишљења и предлога стручним органима школе. Школском одбору, савету родитеља, директору.... давање мишљења о правилима понашања, мерама безбедности, годишњем и развојном плану, слободним и ваннаставним активностима, организацији и учешћу на такмичењима и манифестацијама.
- разматрање односа и сарадње ученика и наставника, обавештавање ученика о питањима од посебног значаја за њихово школовање.
- активно учешће у процесу планирања развоја школе и самовредновању школе

Глобални програм рада Ученичког парламента

Р. бр.	ПОДРУЧЈЕ РАДА
1.	Давање мишљења и предлога стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору која се тичу: - правила понашања у школи - годишњег плана рада - школског развојног плана - слободних и ваннаставних активности - учешћа на спортским и другим такмичењима - организације свих других манифестација ученика у школи и ван ње
2.	Разматра односе сарадње ученика и наставника или стручног сарадника
3.	Обавештава ученике о питањима од посебног значаја за њихово школовање

Програм рада Ученичког парламента по месецима

С Е П Т Е М Б А Р
• Међусобно упознавање ученика • Упознавање ученика о Правилима понашања ученика у основној школи • Упознавање са мерама безбедности ученика • Усвајање Правилника о раду ученичког парламента • Избори за руководство ученичког парламента • Мишљење о развојном плану школе
О К Т О Б А Р
• Дечија недеља, права и обавезе • Хуманитарна акција „Друг другу“ • Радионица из вршњачке медијације • Сарадња са ученичким парламентом школе „Иса Бајић“ • Упознавање са Развојним планом школе • Акција „Мој динар за нашу библиотеку“
Н О В Е М Б А Р
• Анализа резултата на крају првог тромесечја • Реализација наставних и ваннаставних активности • Односи наставник - ученик • Насиље – како се снаћи, реаговати, избећи • Предлог активности за Дан школе
Д Е Ц Е М Б А Р
• Анализа резултата на крају првог полугодишта • Идеје за укључивање одељења у свечаности поводом школске славе • Сидра-заштита, предавање и радионица • Посета МНРО „Плава птица“ • Наша јелка – кићење школске јелке
Ј А Н У А Р, Ф Е Б Р У А Р
• Обележавање школске славе • Наши предлози за побољшање успеха • «Шта је добро у мојој школи, а шта треба мењати» израда паноа • Дан заљубљених – организација • Анализа безбедности у школи
М А Р Т, А П Р И Л
• Болести зависности • Обележавање 8. марта • Успех на трећем кварталу • Уређење школе и околине – Дан „Велике метле“ • Шта је то завршни испит?
М А Ј, Ј У Н

- Изборна настава и секције: наше потребе и могућности
- НЕДЕЉА СЕЋАЊА И ЗАЈЕДНИШТВА
- Спортски дан
- Поруке осмацима и ученик генерације
- Смотра ученичког стваралаштва

4.19. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛЕ НА УНАПРЕЂЕЊУ ИНКЛУЗИВНЕ ПРАКСЕ

Индивидуални образовни план, индивидуални програм и индивидуализовани начин рада

За дете и ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси индивидуални образовни план.

Циљ индивидуалног образовног плана јесте постизање оптималног укључивања детета и ученика у редован образовно-васпитни рад и његово осамостаљивање у вршњачком колективу.

Индивидуалним образовним планом утврђује се прилагођен и обогаћен начин образовања и васпитања детета и ученика, а посебно:

- 1) дневни распоред активности наставе у одељењу, дневни распоред рада са лицем које му пружа додатну подршку и распоред рада у посебној групи у којој му се пружа додатна подршка, као и учесталост подршке;
- 2) циљеви образовно-васпитног рада;
- 3) посебне стандарде постигнућа и прилагођене стандарде за поједине или за све предмете са образложењем за одступање од посебних стандарда;
- 4) индивидуални програм по предметима, односно садржаје у предметима који се обрађују у одељењу и раду са додатном подршком;
- 5) индивидуализован начин рада и наставника, односно индивидуализован приступ прилагођен врсти сметње.

Индивидуални образовни план у установи доноси педагошки колегијум на предлог стручног тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке ученицима

Тим из у установи чине наставник разредне наставе, односно одељењски старешина и предметни наставници, стручни сарадници, , родитељ, односно старатељ, а по потреби педагошки асистент и стручњак ван установе, на предлог родитеља.

Родитељ, односно старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана. У првој години уписа у установу, индивидуални образовни план доноси се и вреднује тромесечно, а у свим наредним годинама на почетку сваког полугодишта. Наставник при планирању свог рада у одељењу, односно групи усклађује свој план са индивидуалним образовним планом детета.

Ред. бр.	Врста активности	Време реализације	Реализатори
1.	Сачињавање годишњег програма рада	септембар	Тим за инклузију
2.	Евидентирање ученика којима је потребна додатна подршка	Септембар Током године	Наставници, стручна служба
3.	Прибављање сагласности родитеља за спровођење ИОП-а	Септембар Током године	Тим за инклузију
4.	Анализа нивоа постигнућа и дефинисање образовних минимума за сваког ученика	Квартално	Одељенска већа и тим за додатну подршку
5.	Израда ИОП-а по предметима	Полугодишње	Тим за додатну подршку и предметни наставници
6.	Праћење напредовања ученика	Континуирано Током године	Тим за додатну подршку и предметни наставници
7.	Вредновање и оцењивање постигнућа ученика	Квартално	Чланови разредног већа Тим за инклузију
8.	Постављање нових захтева ученицима који су успешно савладали претходно постављене захтеве	Полугодишње и по потреби	Тим за додатну подршку и педагошки колегијум
9.	Анализа постигнућа ученика којима је пружана додатна подршка	Јануар – јун	Тим за инклузију и чланови разредног и Наставничког већа
10.	Стручно усавршавање запослених из области инклузије	Током године	Чланови Наставничког већа

5. ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

У процес праћења и остваривања школског програма укључени су: наставници, ученици, родитељи, стручни сарадници, стручне институције, директор, инспекцијски и стручно-педагошки органи, у складу са законом.

Праћење остваривања школског програма у целини може се остварити кроз:

- самовредновање рада школе
- сталне састанке стручног актива
- праћење постигнућа исхода
- консултације са надзорницима за осигурање квалитета
- посете суседним школама и разменом искустава са њима
- реорганизацију циљева, исхода, садржаја, активности и метода
- израду тестова...

Податке и запажања о напредовању и развојним потребама ученика добићемо на основу следећих питања:

- Да ли су ученици учили успешно?
- Да ли је брзина учења била прилагођена ученицима у одељењу и разреду?

- Да ли су активности биле прилагођене ученицима?
- Да ли су наставна средства била прилагођена ученицима?

Одговори на ова питања добиће се на основу: посматрања ангажованости, активности, кооперативности ученика, креативности и испитивања.

Испитивање ће бити:

- усмено (разговором, усменим излагањем ученика на задате теме, ученичким објашњавањем појава, појмова и процеса, јавним презентирањем самосталног или групног рада, дискусијом, расправама, летећим усменим испитивањем целе групе или одељења у форми кратких питања и одговора и сл.)
- писмено (диктати, краће писмено одговарање, контролни задаци, пригодни неформални тестови)
- домаћим радовима
- разговором са ученицима у свим сегментима процеса учења и наставе.

6. ОПШТИ И ПОСЕБНИ СТАНДАРДИ ЗНАЊА

7. ПРИЛОЗИ

7.1. Индивидуални образовни планови за ученике који остварују право на додатну подршку у образовању, по било ком основу